CAG
Centrum Agrarische Geschiedenis

Jaarverslag 2020

www.cagnet.be

Foto cover: ‘Affiche van koffie 'Le Lion' van Delhaize, ca. 1890 - 1915. Archief Delhaize.’

1 Inhoudstafel

1 INHOUDSTAFEL 1

2 VOORWOORD 3

3 ORGANISATIE 5

3.1 INBEDDING CULTUREEL-ERFGOEDDECREET 5
3.2 INTERNE ORGANISATIE EN BESTUURSORGANEN 6
3.3 PERSONEEL 12
3.4 HUISVESTING 13

4 DIENSTVERLENENDE ROL 14

4.1 CAG BRENGT HET AGRARISCH ERFGOED VERDER IN KAART EN ONDERSTEUNT DE ERFGOEDGEMEENSCHAP BIJ HET REGISTREREN, PARTICIPATIEF DOCUMENTEREN EN WAARDEREN (SD 1) 14
4.2 CAG STIMULEERT EN ADVISEERT COLLECTIEBEHEERDERS EN IMMATERIEEL-ERFGOEDGEMEENSCHAPPEN IN HET BEHOUDEN EN BORGEN VAN HUN ERFGOED (SD 2) 21
4.3 CAG VERWERFT VIA ONDERZOEK NIEUWE KENNIS EN EXPERTISE EN WISSELT DEZE UIT MET DE ERFGOEDGEMEENSCHAP (SD 3) 26
4.4 CAG ONTWIKKELT ZICH VIA OVERLEG, SAMENWERKING EN NETWERKING VERDER TOT KNOOPPUNT VAN/VOOR DE ERFGOEDGEMEENSCHAP (SD 4) 30
4.5 CAG PRESENTEERT EN VALORISEERT VIA PUBLIEKSWERKING EN COMMUNICATIE HET AGRARISCH ERFGOED (SD 5) 34
4.6 CAG REALISEERT ALLE RANDVOORWAARDEN OM ALS KWALITEITSVOLLE ORGANISATIE ZIJN MISSIE OP EEN DUURZAME MANIER TE REALISEREN (SD 6) 41

5 TAAK INZAKE DE WERKING VAN DE COLLECTIE BULSKAMPVELD 44

5.1 CAG BEHEERT DE COLLECTIE BULSKAMPVELD VOLGENS DE REGELS VAN DE KUNST EN HET VOORTBESTAAN ERVAN WORDT VERZEKERD (SD 1) 44
5.2 CAG VERWERFT NIEUWE KENNIS MET BETREKKING TOT DE KERN VAN DE COLLECTIE BULSKAMPVELD EN WISSELT DEZE KENNIS UIT (SD 2) 47
5.3 DE COLLECTIE BULSKAMPVELD WORDT VIA PUBLIEKSWERKING EN COMMUNICATIE GEPRESENTEERD EN GEVALORISEERD (SD 3) 50
5.4 CAG REALISEERT EEN KWALITEITSVOLLE WERKING ROND DE COLLECTIE BULSKAMPVELD DIE ALS KATALYSATOR FUNGEERT VOOR DE HELE ERFGOEDGEMEENSCHAP (SD 4) 52

6 PROJECTEN 54

6.1 CINEMA RURAL 54
6.2 HISTORISCHE LANDBOUWCOLLECTIE DE MOERENAAR 55
6.3 KOEPELPROJECT KOFFIESTORIES 56
6.4 EEN RECENTE GESCHIEDENIS VAN DE VLM 57
6.5 FENIKS 2020 57
6.6 BODEMKUNDIGE DIENST VAN BELGIË (BDB) 58
6.7 ERFGOEDTOETS VAN KEMPENSE BOERDERIJEN 58
6.8 VAKWERK/NETWERK, EEN TOEKOMST VOOR HISTORISCHE HOEVES 60
6.9 REGISTRATIE, WAARDERING EN HERBESTEMMING COLLECTIE DIENST MUSEA MAASEIK 61

7 LEZINGEN, TENTOONSTELLINGEN 62

7.1 LEZINGEN 62
7.2 TENTOONSTELLINGEN EN PODCASTS 63

8 PUBLICATIES 64

8.1 ARTIKELS 64
8.2 BOEKEN EN BROCHURES 64
8.3 INTERNETPUBLICATIES 65

9 CAG IN DE PERS 66

9.1 GESCHREVEN PERS 66
9.2 DIGITALE PERS 66
9.3 AUDIOVISUELE PERS 72
10 CAG IN CIJFERS 73
LIJST VAN AFKORTINGEN 75
MISSIE 76

2 Voorwoord

Het was een bijzonder jaar, 2020. Dat is wel het minste dat we kunnen zeggen. Ook voor het Centrum Agrarische Geschiedenis betekende de Corona pandemie dat de dagdagelijkse werking en de plannen die op tafel lagen grondig dienden te worden aangepast vanaf midden maart. Thuis werken en online vergaderen werd het nieuwe normaal. De geplande publieksactiviteiten werden uitgesteld, zoals het Koffiefestival en de expo 'Schaapjes op het droge', of aangepast aan de nieuwe omstandigheden en de na te volgen maatregelen. Tentoonstellingen verliepen coronaproof en interviews in het kader van projecten werden van op afstand georganiseerd. Maar ondanks de grote impact van Covid-19, konden we het voorbije jaar toch heel wat acties realiseren en zelfs nieuwe initiatieven opstarten, waarbij niet zelden de digitale kaart werd getrokken. Het lijvige jaarverslag dat we hier presenteren, is daar een mooi bewijs van. Het illustreert meteen ook de wendbaarheid van het centrum en het enthousiasme van het voltallige team om ook in moeilijke omstandigheden kwaliteitsvol werk af te leveren.

Want ondanks de corona perikelen slaagden we erin om collecties te blijven bezoeken en registreren, om immaterieel erfgoedgemeenschappen verder te begeleiden (weliswaar vanop afstand), om onderzoeksprojecten over onder meer historische hoeves in de provincie Antwerpen en de recente geschiedenis van de Vlaamse Landmaatschappij succesvol af te ronden. We stelden in 2020 bovendien een volledig vernieuwde organisatiewebsite voor (www.cagnet.be), waarbij de diensten die CAG ontwikkelt voor zijn erfgoedgemeenschap extra in de verf worden gezet. En ook de website van de Collectie Bulskampveld kreeg een nieuwe vormgeving. Samen met onze partners trapten we het publieksluik van het koepelproject 'Koffiestories' af, met onder meer een rondreizende expo, die ook in 3D kan worden bezocht op de projectwebsite, en een rijkelijk geïllustreerd boek. CAG bleef in 2020 verder investeren in de uitbouw van een breed nationaal en internationaal netwerk. Dat gebeurde niet alleen door de contacten met onder meer AIMA (International Association of Agricultural Museums) en ERHFA (European Rural History Film Association) te versterken, maar ook door in Vlaanderen overleg met organisaties binnen en buiten de cultureel-erfgoedsector te intensifiëren. Dat verliep via de eigen overlegorganen, zoals de adviesraad, het Domein 4-overleg en het kersverse collectie-overleg, maar ook dankzij initiatieven in nauwe samenwerking met tal van partners. Zo ontvingen we in september samen met de andere landelijke dienstverlenende erfgoedorganisaties minister van Cultuur Jan Jambon in Leuven. Tijdens een mini-stage maakte hij kennis met de gevarieerde werking van onze deelsector.

We kunnen dus zonder enige twijfel met tevredenheid terugblikken op het voorbije jaar. Het was niet altijd even eenvoudig om onze werking aan te passen aan de Corona omstandigheden, om de informele babbels met de collega's tijdens de koffiepauze te moeten missen, maar er kwam ook ruimte voor extra creativiteit en vernieuwing. Zo trokken de online ICAG-seminaries opvallend meer publiek dan de klassieke bijeenkomsten en ontvingen onze websites en digitale toepassingen ook meer bezoekers. Het lijkt dus toch te kloppen: 'elk nadeel heb zijn voordeel'…

Joris Relaes, voorzitter

Yves Segers, coördinator

3 Organisatie

3.1 Inbedding cultureel-erfgoeddecreet

Het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) is binnen het Cultureel-erfgoeddecreet van 24 februari 2017 door de Vlaamse regering erkend als landelijke dienstverlenende organisatie voor het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven voor de beleidsperiode 2019-2023. De toegekende werkingssubsidie voor deze periode bedraagt jaarlijks 412.000 euro. Door besparingen werd dit bedrag in 2020 teruggebracht naar 402.672 euro. De werking die met deze middelen wordt uitgevoerd, wordt uitgebreid beschreven in hoofdstuk 4 van dit jaarverslag.

Daarnaast beheert CAG, op vraag van de Vlaamse Gemeenschap, ook de Collectie Bulskampveld, het voormalige landbouw- en ambachtenmuseum van de provincie West-Vlaanderen, dat in 2018 door de overheveling van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies naar de Vlaamse overheid, integraal eigendom werd van de Vlaamse Gemeenschap. Na toepassing van een indexering en een besparing bedroeg de subsidie voor deze taak in 2020 256.845 euro. Over de werking en realisaties van CAG omtrent deze collectie, leest u meer in hoofdstuk 5 van dit jaarverslag.

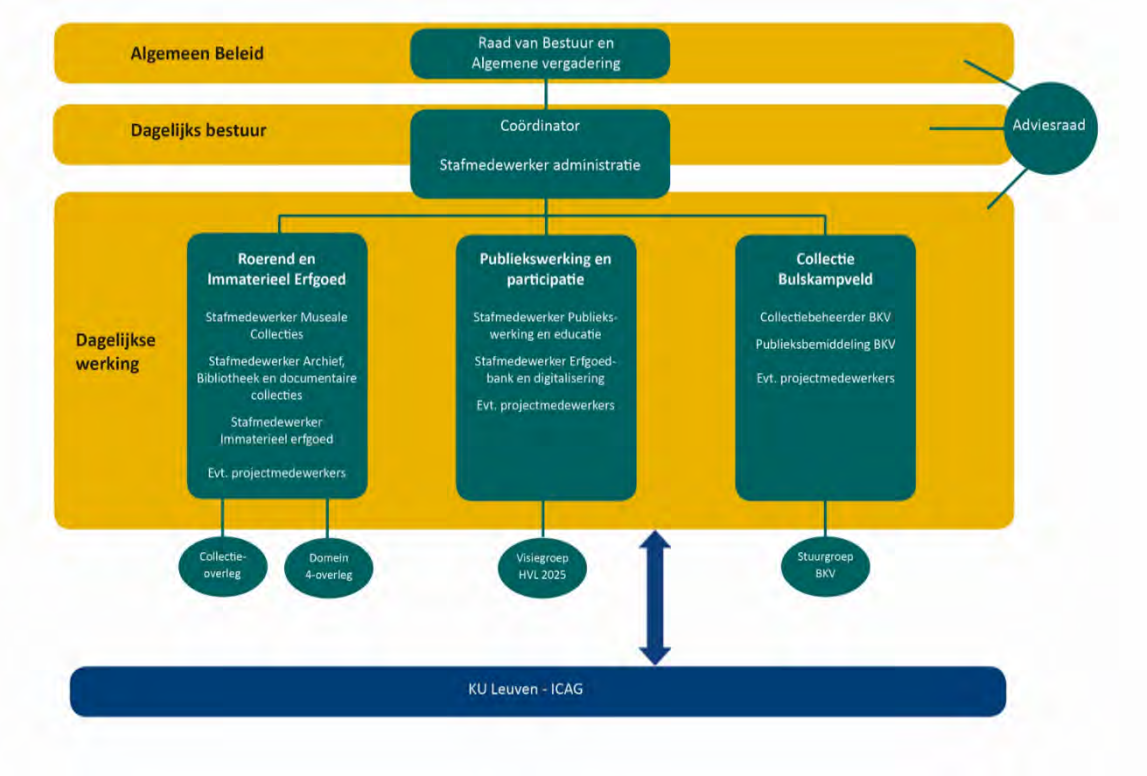
Tenslotte verwierf CAG via subsidies van organisaties en andere overheden en via (betaalde) projectopdrachten ook nog andere, aanvullende inkomsten. Deze projecten worden verder toegelicht in hoofdstuk 6 en de bedragen zijn opgenomen in de resultatenrekening.

Samen met alle andere landelijke dienstverlenende organisaties werd op dinsdag 22 september 2020 in De Hoorn in Leuven een klein, coronaproof evenement georganiseerd waarbij de landelijke dienstverlenende organisaties uit de erfgoedsector zich voorstelden aan minister van Cultuur Jan Jambon. Bedoeling was om de minister een beter idee te geven van de concrete werking en activiteiten van de dienstverlenende organisaties. Dit initiatief werd inhoudelijk uitgewerkt door CAG, Histories, ETWIE, en CEMPER. De praktische uitwerking nam CAG voor haar rekening. Het werd een interessante voormiddag met o.a. een voorstellingsfilmpje, getuigenissen van enerzijds jachthoornblazer Dirk De With, en anderzijds de voorzitter van de frituristenbond Navefri, Bernard Lefèvre. Beiden benadrukten het belang van de professionele begeleiding door zowel CEMPER als CAG bij de erkenning tot immaterieel cultureel erfgoed van enerzijds het jachthoorn blazen en anderzijds de frietkotcultuur. Tenslotte moest de minister zelf de handen uit de mouwen steken via een ware mini-stage met praktische workshops. Naast een puzzel leggen, die de verbindende rol van de erfgoeddienstverleners in de verf zette, kreeg de minister de opdracht om zelf een kelk te registreren, een Vlaams schilderij toe te voegen aan Wikipedia en onder begeleiding van edelsmid Patrick Storme een champagnecoupe te smeden. Minister Jambon uitte zijn appreciatie voor dit boeiend initiatief. *“Op een moderne, toekomstgerichte manier en met veel enthousiasme zetten de landelijke dienstverlenende rollen het erfgoed in Vlaanderen op de kaart”,* besloot hij deze voormiddag. Met deze woorden in het achterhoofd zijn wij ervan overtuigd dat de minister de kern en de noodzaak van het bestaan van onze organisaties goed begrepen heeft.

3.2 Interne organisatie en bestuursorganen

3.2.1 Organigram

Het nieuwe organigram met drie clusters (zie afbeelding hieronder) dat sinds 2019 werd ingevoerd, werd in de loop van de maand oktober 2020 aan een grondige evaluatie onderworpen binnen het CAG-team. Uit deze gesprekken bleek de nood om de verantwoordelijkheden van de clusterverantwoordelijken duidelijker te omschrijven. Verder diende er meer aandacht uit te gaan naar het overbruggen van de 'muren', die blijkbaar (onbewust) waren ontstaan tussen de verschillende clusters. De nota die de coördinator daarop uitwerkte, omschreef de verantwoordelijkheden van de clusterverantwoordelijken meer in detail en stelde enkele concrete acties voor om samenwerking en overleg tussen de clusters te bevorderen, bijvoorbeeld door met het hele team het nieuwe koepelproject Moestuin vorm te geven. Er werd tevens afgesproken om de clusterwerking na een half jaar (in mei 2021) opnieuw te evalueren.

3.2.2 Raad van Bestuur en Algemene Vergadering

3.2.2.1 Algemene Vergadering

Alle werkende leden of afgevaardigden van de werkende leden van CAG zetelen in de Algemene Vergadering. De Algemene Vergadering delegeert bevoegdheden aan en oefent controle uit over de Raad van Bestuur. Ze bewaakt de missie en visie van CAG. In de Algemene Vergadering van CAG zetelen vertegenwoordigers van verschillende organisaties uit de klassieke erfgoedsector, maar ook uit de wetenschappelijke wereld, de landbouw- en plattelandssector, sociaal-cultureel werk, gastronomie, levend erfgoed, enz.

Samenstelling Algemene Vergadering CAG in 2020

- **KU Leuven,** met als 1ste vertegenwoordiger Leen Van Molle, emeritus gewoon hoogleraar, Faculteit Letteren, onderzoekseenheid MoSa, KU Leuven en voorzitter ICAG
- 2de gemandateerde KU Leuven: Joris Relaes, gastdocent KU Leuven en administrateur-generaal ILVO, voorzitter CAG
- 3de gemandateerde KU Leuven: Wouter Saeys, hoofddocent KU Leuven, Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen
- **KADOC**, met als vertegenwoordiger Peter Heyrman, directeur onderzoek
- **Boerenbond**, met als vertegenwoordiger Peter Bruggen, adviseur
- **Cera,** met als vertegenwoordiger Lieven Vandeputte, Hoofd Maatschappelijke Dienstverlening
- **Departement Landbouw & Visserij**, met als vertegenwoordiger Jules Van Liefferinge, oud-secretaris-generaal
- **VLAM**, met als vertegenwoordiger Filip Fontaine, algemeen directeur
- **Openluchtmuseum Bokrijk,** met als vertegenwoordiger Hilde Schoefs, conservator
- **Jenevermuseum Hasselt,** met als vertegenwoordiger Davy Jacobs, conservator
- **FERM,** met als vertegenwoordiger Annemie Morris, stafmedewerker
- **Erfgoedcel Leuven** met als vertegenwoordiger Rebecca Gysen, coördinator
- **Steunpunt Levend Erfgoed** met als vertegenwoordiger Staf Van den Bergh, bestuurslid
- **Felix Alen**, chef-kok Hof te Rhode en bezieler vzw Xaverius
- **Frits Tissen,** gewezen Landbouwraad Nederland
- **Vlaamse Landmaatschappij (VLM**) met als vertegenwoordiger Els Hofkens, diensthoofd plattelandsbeleid

Wegens de uitbraak van COVID-19 en daaraan verbonden maatregelen ter voorkoming van de pandemie, gingen alle vergaderingen van de Algemene Vergadering in 2020 **online** door via Skype for Business, en dit op:

- 20 maart 2020
- 10 september 2020
- 17 november 2020

3.2.2.2 Raad van Bestuur

CAG wordt bestuurd door een Raad van Bestuur.

Samenstelling van de Raad van Bestuur in 2020

- Joris Relaes (KU Leuven en ILVO), voorzitter CAG
- Peter Heyrman (KADOC)
- Peter Bruggen (Boerenbond)
- Lieven Vandeputte (Cera)
- Jules Van Liefferinge (Vlaamse overheid, Dept. Landbouw en Visserij)
- Leen Van Molle (Voorzitter ICAG, KU Leuven).

Voorafgaand aan elke Algemene Vergadering werd er in 2020 telkens ook kort samen overlegd met de Raad van Bestuur. Uiteraard gingen ook deze vergaderingen telkens door via de digitale weg.

3.2.3 Adviesraad

De jaarlijkse adviesraad, die samenkwam op 12 november, verliep dit jaar eveneens online. De 16 aanwezige leden reflecteerden over het actieplan 2021 en de impact van corona op de activiteiten van de agrarisch erfgoedgemeenschap.

Samenstelling van de adviesraad in 2020:

- Karl Cordemans, VLM
- Tom Cornelissen, IOED Zuid Hageland
- Jo De Cuyper, Stedelijk Museum Aarschot
- Steven De Waele, Museum Oude Technieken
- Karel Dendooven, Herita
- Eric Giskes, ASG
- Maarten Jacobs, 't Grom
- Joeri Januarius, ETWIE
- Kristien Justaert, Regionaal Landschap Zuid-Hageland
- Wouter Lammens, FARO
- Hilde Langeraert, Industriemuseum
- Mieke Maes, Erfgoedcel Brussel
- Nicolas Mazeure, Provincie Vlaams Brabant
- Bart Merckaert, Vlaamse overheid, Dept. Landbouw en Visserij
- Lieve Opsteyn, Erfgoedcel Haspengouw
- Nele Provoost, Cultuur- en erfgoedplatform Bie, Midwest
- Lode Tanghe, Provincie West-Vlaanderen, dienst landbouw
- Bram Van Hecke, Groene Kring
- Jürgen Vanhoutte, Erfgoedsite Tienen
- Nele Vanslembrouck, Vlaamse overheid, Dept. Landbouw en Visserij
- Pieter Verhoeven, Karrenmuseum Essen
- Nathalie Vernimme, Agentschap Onroerend Erfgoed
- Eva Wuyts, Histories.

3.2.4 Andere overlegfora

3.2.4.1 Collectie-overleg

In het voorjaar van 2020 werd gestart met de uitrol van het collectie-overleg roerend museaal agrarisch erfgoed. Hiermee wil CAG inspelen op een nood zoals die werd geformuleerd tijdens de sectorbevraging voor de voorbereiding van ons beleidsplan en tijdens de CAG-adviesraad, beide in 2019. In eerste instantie wordt gestart met professionele musea/collecties die van een bovenlokale overheid werkingssubsidies ontvangen of die ten minste een kwaliteitslabel hebben verkregen. Maar natuurlijk sluit niets uit dat in de toekomst uitbreiding wordt gezocht naar andere actoren uit het veld.

In totaal werden 31 musea en FARO eerst via mail en vervolgens ook telefonisch gecontacteerd. Iedere collectiebeheerder reageerde positief, maar niet voor iedereen was dit collectie-overleg even relevant.

Uiteindelijk werden 25 musea en FARO uitgenodigd voor een eerste bijeenkomst op 12 mei 2020. In een korte visietekst kregen zij verdere duiding over de ambities. Enerzijds willen we komen tot een collectiematrix, een overzicht van de lacunes en overlappingen in de collecties uit het erfgoedveld van landbouw en voeding. Anderzijds willen we via een concrete case (in dit geval de wanmolen) ook inhoudelijk studiewerk verrichten met een kleinere groep betrokkenen.

Door de coronasituatie werd dit overleg verplaatst naar 20 oktober 2020. Maar ook deze datum bleek niet haalbaar om een fysiek overleg te laten doorgaan. Voor een startmoment met zovelen vonden we het bij CAG belangrijk om fysiek samen te komen. Vele collectiebeheerders kennen elkaar wel, maar vele anderen ook niet. Maar gezien de duur en de onvoorspelbaarheid van de corona pandemie, werd uiteindelijk besloten om begin 2021 toch via digitale weg de twee sporen (collectiematrix en concrete case) op te starten.

Samenstelling van het collectie-overleg

- Sofie Adriaen, Hopmuseum Poperinge
- Leen Beyers, Museum Aan de Stroom
- Chantal Bisschop, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Stephanie Cousin, Stedelijke Musea Maaseik
- Sylvie De Coster, Texture. Museum over Leie en Vlas
- Joanie Dehullu, Musea Hasselt (Stadsmus, Modemuseum, Jenevermuseum)
- Brecht Demasure, Collectie Bulskampveld, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Steven De Waele, Museum Oude Technieken
- Ferdi Geerts, Museum De Kolonie
- Leen Heyvaert, Stadsmuseum Lokeren
- Maarten Jacobs, ‘t Grom
- Bram Janssens, Stadsmuseum Gent
- Ide Manteleers, Molencentrum Mola
- Steven Masil, Nationaal Tabaksmuseum
- Pieter Neyrinckx, Industriemuseum
- Anne-Cathérine Olbrechts, FARO
- Lore Parade, Openluchtmuseum Bokrijk
- Ruth Pirlet, Nationaal Visserijmuseum
- Ina Ruckebusch, Bakkerijmuseum Veurne
- Yves Segers, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Piet Van Deun, Stedelijk Museum Hoogstraten
- Carolien Van Hecke, Stedelijke Musea Dendermonde
- Jürgen Vanhoutte, Erfgoedsite Tienen
- Griet Van Opstal, Stadsmuseum Lier
- An Verbruggen, Musea Brugge
- Pieter Verhoeven, Karrenmuseum, Essen
- Jolien Verroeye, Museum van Deinze en Leiestreek
- Bert Woestenborghs, Centrum Agrarische Geschiedenis

In 2020 werden de verwachtingen afgetoetst bij de voornaamste spelers van het verscheiden veld van archief-, bibliotheek- en documentaire collecties. Het verlangen bestaat om thematisch te werken rond concrete trajecten met een beperkt aantal spelers, zoals bijv. landbouwtijdschriften, kookboeken of bedrijfserfgoed. In 2021 wordt de aanzet gegeven om thematische teams samen te stellen.

3.2.4.2 Domein 4-overleg

Het Domein 4-overleg is een open overlegplatform voor alle professionele erfgoedactoren die een werking ontplooien rond het immaterieel erfgoed van Natuur en Universum, het zogenoemde vierde UNESCO-domein. Het opzet van dit overlegplatform, dat sinds 2016 bestaat, is om de werking en acties af te stemmen, om informatie, ervaringen en voorbeeldpraktijken uit te wisselen. Door complementair te werken, wil het Domein 4-overleg dit immaterieel erfgoed gezamenlijk versterken. Het Domein 4-overleg kwam in 2020 digitaal samen op 9 december, met 28 aanwezigen. Presentaties focusten op toekomstige projecten en samenwerkingsmogelijkheden, evalueerden afgelopen projecten, en de mogelijke toepassing van de SDG's in de erfgoedsector (zie ook 4.2.4).

Samenstelling van het Domein 4-overleg

- Één of meerdere vertegenwoordigers van de Erfgoedcellen in Vlaanderen en Brussel i.f.v. hun noden, vragen, werking en ervaringen
- Sofie Adriaen, Hopmuseum Poperinge
- Julie Aerts, CRKC/PARCUM
- Chantal Bisschop, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Ria Christens, Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee
- Joris Colla, KADOC
- Lieselot Cornelis, ETWIE (Industriemuseum)
- Laura Danckaert, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Philippe Debroe, Sputnik zvw
- Steven De Waele, Museum Oude Technieken
- Elien Doesselaere, FARO
- Davy Jacobs, Jenevermuseum Hasselt
- Maarten Jacobs, 't Grom
- Jana Kerremans, Werkplaats immaterieel erfgoed
- Jorijn Neyrinck, Werkplaats immaterieel erfgoed
- Ina Ruckebusch, Bakkerijmuseum Veurne
- Yves Segers, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Ineke Steevens, NAVIGO
- Chloé Turlotte , FeliXart
- Bea Vaes, Openluchtmuseum Bokrijk
- Frea Vancraeynest, Histories
- Walter Van den Branden, MOLA
- Jürgen Vanhoutte, Erfgoedsite Tienen
- Phaedra Vanoppen, Crafts.
- Greet Verschatse, Texture Kortrijk

3.2.4.3 Visiegroep digitale strategie CAG

In 2020 werden de leden van de Visiegroep betrokken bij de realisatie van de vernieuwde website van CAG, onder de nieuwe url www.cagnet.be. Enkele weken voor de lancering controleerden zij de werking en de structuur van de website. Omwille van de coronamaatregelen vond er geen fysieke meeting plaats en verliep de communicatie per mail.
Ook mochten we een nieuw lid verwelkomen bij de Visiegroep: Floris Zuallaert, stafmedewerker website & content moderatie van Werkplaats immaterieel erfgoed.

In 2020 werd een start gemaakt met het uitwerken van de digitale strategie van de organisatie. De focus lag hierbij zowel op kennisvergaring en -deling via de website en de databank, als informatiebeheer in brede zin. De ontwerpnota digitale strategie die hieruit zal voortvloeien wordt in 2021 voorgelegd aan de Visiegroep.

Samenstelling van de visiegroep digitale strategie CAG

- Valérie Adriaens, LIBIS
- Mark Dusar, Erfgoed Haspengouw
- Diantha Osseweijer, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Femke Paulussen, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Romaine, Wikimedia België
- Luc Schokkaert, KADOC
- Rony Vissers, Packed (Meemoo)
- Bram Wierckx, FARO
- Floris Zuallaert, Werkplaats immaterieel erfgoed

3.2.4.4 Adviesgroep Collectie Bulskampveld

De adviesgroep van de Collectie Bulskampveld kwam op 18 november 2020 digitaal samen. Er werd teruggeblikt op het afgelopen jaar en nagedacht over mogelijke projecten in de toekomst. Omdat vanaf 1 januari 2021 de gemeente Wingene[1] behoort tot het werkingsgebied van cultuur- en erfgoedplatform BIE, verwelkomde de adviesraad Nele Provoost en Hugo Verhenne als nieuwe leden. Vanuit de Vlaamse Overheid nam Hannelore Magnus deel aan de adviesgroep.

Samenstelling van de adviesgroep Collectie Bulskampveld

- Bart Decrop, Bezoekerscentrum Lippensgoed-Bulskampveld
- Brecht Demasure, Collectie Bulskampveld, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Griet Frère, Collectie Bulskampveld, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Hildegard van Genechten, FARO
- Joerie Januarius, ETWIE
- Hannelore Magnus, departement CJM
- Lore Parade, Openluchtmuseum Bokrijk

[1] Het depot van de Collectie Bulskampveld staat op grondgebied van Zwevezele, een deelgemeente van Wingene.

- Nele Provoost, Cultuur- en erfgoedplatform Bie, Midwest
- Yves Segers, Centrum Agrarische Geschiedenis
- Joris Spolspoel, Museum Oude Technieken
- Lode Tanghe, Provincie West-Vlaanderen, Gebiedsgerichte Werking Noord-West-Vlaanderen, dienst landbouw
- Dieter Vanmol, Karrenmuseum Essen
- Hugo Verhenne, Cultuur- en erfgoedplatform Bie, Midwest
- Pieter Verhoeven, Karrenmuseum Essen

3.3 Personeel

3.3.1 Personeel en personeelsbeleid

De vaste staf van CAG bestond in 2020 uit acht stafmedewerkers, plus de coördinator.

- Chantal Bisschop, stafmedewerker Immaterieel cultureel erfgoed en Mondelinge geschiedenis en clusterverantwoordelijke ‘Roerend en immaterieel erfgoed’ (100% met 20% ouderschapsverlof t/m 12 november)
- Brecht Demasure, collectiebeheerder Collectie Bulskampveld (100%)
- Greet Draye, stafmedewerker Roerend erfgoed - documentaire collecties (60%)
- Griet Frère, medewerker publieksbemiddeling Collectie Bulskampveld en clusterverantwoordelijke ‘Collectie Bulskampveld’ (100% met vanaf 1 oktober 50% tijdskrediet)
- Kristel Janssens, stafmedewerker administratie (65%)
- Diantha Osseweijer, stafmedewerker Erfgoedbank en digitalisering (100%)
- Femke Paulussen, stafmedewerker Publiekswerking en educatie en clusterverantwoordelijke ‘Publiekswerking en participatie’ (80%)
- Yves Segers, coördinator (100%)
- Bert Woestenborghs, stafmedewerker Roerend erfgoed - museale collecties (100%).

De stafmedewerkers en medewerkers Collectie Bulskampveld staan volledig op de loonlijst van CAG. De coördinator is benoemd als ZAP-lid van KU Leuven en coördineert in die functie de wetenschappelijke activiteiten van ICAG (Interfacultair Centrum voor Agrarische Geschiedenis van KU Leuven). Hij is tevens belast met het in goede banen leiden van de werking van CAG. De stafmedewerker administratie tenslotte is deels verbonden aan CAG (15%) en deels aan ICAG (50%).

Naast de stafmedewerkers bestond het team in 2020 ook uit volgende projectmedewerkers:

- Dries Claeys, projectmedewerker ‘Recente geschiedenis van VLM’ en ‘De wederopbouw na WO I in de frontstreek’ (100% tot 30/06/2020)
- Laura Danckaert, projectmedewerker ‘Erfgoedtoets van Kempense boerderijen’ en ondersteuning stafmedewerkers (100%)
- Thomas Dirkx, projectmedewerker ondersteuning nieuwe website (100% tot 31/03/2020)
- Claudia Houben, projectmedewerker ‘Koffiestories’, en ‘Vakwerk - netwerk’ (100%)

- Sven Lefèvre, projectmedewerker ‘Cinema Rural’ (100%).

Tenslotte werkte ook Rien Bogaert van 2 februari tot 16 april binnen zijn opleiding Master in de Geschiedenis aan de VUB, 160 uren als stagiair bij CAG. Rien zijn taak bestond grotendeels uit het beschrijven van beelden van de collectie ‘België Feest!’ (collectie gedigitaliseerde prentkaarten uit het Fonds Vliegende Bladen van de Universiteitsbibliotheek Gent en de Prentkaartenverzameling Belfius Bank) in de beeldbank van CAG.

3.4 Huisvesting

Het Centrum Agrarische Geschiedenis is sinds 2008 gevestigd in het Atrechtcollege van de KU Leuven, waar elke medewerker een kantoor tot zijn/haar beschikking heeft. Het centrum kan ook steeds beroep doen op de faciliteiten (zoals logistiek, archief, bibliotheek, ICTS) van de universiteit. De kosten voor huur- en dienstverlening werden in de loop van 2020 door KU Leuven herbekeken en zullen vanaf 2021 met de helft toenemen, maar ook deze nieuwe prijs blijft zeker marktconform. Wegens de aanbevelingen van de overheid ter bestrijding van de corona-epidemie, werd vanaf maart 2020 door alle collega’s permanent van thuis uit gewerkt. Het permanente telewerk werd in de periode van juni t/m oktober wel tijdelijk omgebogen naar het systeem ‘halftijds thuis, halftijds op kantoor’, waarbij dus steeds de helft van het aantal collega’s op kantoor werkte. Vanaf eind okober diende deze regeling wegens de tweede coronagolf opnieuw teruggeschroefd te worden naar permanent thuiswerk.
Dankzij de nauwe samenwerking met KU Leuven (ICAG) kan CAG ook bogen op gefundeerde wetenschappelijke ondersteuning. Zoals onder 3.2. vermeld, worden coördinator prof. Yves Segers en stafmedewerker administratie Kristel Janssens (deels) door de universiteit vrijgesteld om ook alle taken en activiteiten van CAG in hun takenpakket op te nemen.

CAG huurt daarnaast sinds 1 januari 2018 een loodsencomplex in Zwevezele/Wingene waar de Collectie Bulskampveld is ondergebracht. In de loop van 2020 werden in de loods de nodige herstellingswerken aan dak en verlichting uitgevoerd, om alle risico’s op water- en/of brandschade aan de collectie te beperken (zie ook 5.1.2).

4 Dienstverlenende rol

4.1 CAG brengt het agrarisch erfgoed verder in kaart en ondersteunt de erfgoedgemeenschap bij het registreren, participatief documenteren en waarderen (SD 1)

4.1.1 Het algemeen overzicht van het agrarisch erfgoed, en de bijhorende erfgoedgemeenschap en expertise wordt uitgebreid. Nieuwe thema's worden prioritair in kaart gebracht en de bestaande gegevens worden up-to-date gehouden

Naar jaarlijkse gewoonte werd het collectieoverzicht museale collecties in november geactualiseerd. Ditmaal betrof het slechts kleinere aanpassingen. Eén collectie werd uit de lijst verwijderd wegens stopzetten, nl. Garelenmozaïek Melsele; één collectie werd toegevoegd, met name het Streekmuseum Zuiderkempen in Westerlo. Na de jaarlijkse update worden er nu exact 100 collecties voorgesteld op de website (zie https://cagnet.be/page/collecties).

Hoewel de coronasituatie dikwijls roet in het eten strooide, heeft CAG in 2020 in totaal toch bijna veertig collecties bezocht. Dat gebeurde op vraag van de collectiebeheerder, in het kader van het verder in kaart brengen van de archief-, bibliotheek- en documentaire collecties in ons themaveld, als onderdeel van registratieprojecten en om het erfgoed van de wagenmakerij en van koffie verder in kaart te brengen.

Het overzicht van archief-, bibliotheek- en documentaire collecties raakte in 2020 verder uitgebreid. In de lijn 'koks en kookboeken' werd de collectie van ASG gescreend vanuit die specifieke invalshoek en werden twee bijkomende collecties van koks geregistreerd. In het kader van de lijn 'Onderwijs en onderzoek' werden de negen proefcentra land- en tuinbouw gecontacteerd die eind 2019 nog niet aan bod waren gekomen, om zicht te krijgen op hun archief en papieren collectie. In verschillende gevallen bleek ofwel weinig tot niets bewaard ofwel de interesse beperkt. Het proefcentrum in Pamel beschikt over een historische tijdschriftencollectie. Het historisch archief van het proefcentrum in Sint-Katelijne-Waver berust in 't Grom. Van de zes voedingsbedrijven die werden gecontacteerd (lijn bedrijfserfgoed, koekjesindustrie) bleken producenten Bofin en Vermeiren niet over historische collecties te beschikken. De collectie van Dandoy (Brussel), met naast bedrijfsarchief ook een bijzondere collectie speculaasvormen, werd bezocht. De sluiting van de winkels als gevolg van COVID-19 maakte verdere bezoeken onmogelijk.

In kader van het project Wagenmakerij in Vlaanderen zijn een vijftiental collecties met (voornamelijk) wagenmakerserfgoed bezocht. Het in kaart brengen van deze collecties is één van de doelstellingen van het project. Zie verder bij 5.2.1.

Het koepelproject Koffiestories zette in 2020 verder in op het in kaart brengen van roerend en documentair koffie-erfgoed. Hiertoe werden diverse bezoeken afgelegd bij spelers uit de koffiesector en gesprekken gevoerd met experten zoals de koffietrader Efico en het onafhankelijk kwaliteitsbureau

Coffeelab Independant. Eveneens keek dit koepelproject over de grens. In Nederland bleek koffiebranderij Pelican Rouge een aanzienlijk deel van het erfgoed van de voormalige branderij De Roode Pelikaan uit Antwerpen, die zij overnamen, te bewaren en tentoon te stellen in het belevingscentrum van de branderij in Dordrecht. Ook werden gesprekken aangeknoopt met spelers uit de nichesector van *specialty coffee* zoals Caffènation en OR Coffee.

Overzicht collectiebezoeken 2020

Op vraag van collectiebeheerder				
Nr.	**Collectie**	**Plaats**	**Meer info**	**Datum**
1	Industriemuseum	Gent	Herbestemming deelcollectie landbouw/voeding	17/2
2	Gemeentelijke collectie	Nazareth	In functie van toekomstige registratie en waardering	5/6
3	Heemkundig museum	Rijkevorsel	In functie van toekomstige beleidsbeslissingen	15/6
4	Vlinderbeekhoeve	Moorslede	Overleg (her)bestemming	13/10
5	Felixart	Drogenbos	In functie van museale uitwerking	23/10
Werkveld archief, bibliotheek en documentaire collecties				
6	Collectie Druyts	Dworp	Archiefcollectie menukaarten	30/1
7	Collectie ‘t Grom	Sint-Katelijne-Waver	Documentaire collectie ‘t Grom + archiefcollectie proefcentrum PSKW	13/2
8	Collectie ASG	Hasselt	Documentaire collectie en bibliotheekcollectie	18/2
9	Collectie Dandoy	Brussel	Archief- en objectcollectie	12/3
Project Wagenmakerij in Vlaanderen				
10	Smoufelbeekhoeve	Maldegem	Collectie wagenmakerij	1/7
11	Karrenmuseum	Essen	Museale collectie	6/7
12	Streekmuseum Zuiderkempen	Westerlo	Museale collectie	8/7
13	Poldermuseum Lillo	Antwerpen	Museale collectie	14/7
14	Meertens Instituut	Amsterdam	Archiefcollectie Theuwissen	15/7
15	Bardelaeremuseum	Kaprijke	Museale collectie	23/7
16	Huysmanshoeve	Eeklo	Bezoekerscentrum	23/7
17	‘t Alaom	Geraardsbergen	Museale collectie	25/8
18	Collectie Johan Terryn	Lokeren	Collectie wagenmakerij	25/8
19	Heemmuseum Botermolen	Keerbergen	Museale collectie	27/8
20	Vlinderbeekhoeve	Moorslede	Museale collectie	31/8
21	Collectie De Meerleer	Erpe-Mere	Collectie wagenmakerij	4/9
22	Collectie Willy Naessens	Wortegem-Petegem	Collectie wagenmakerij	7/10
23	Collectie Daniël Velghe	Meulebeke	Collectie wagenmakerij	8/10
24	Musée de la Vie Rurale	Huissignies	Museale collectie	8/10
Project Registratie en waardering Hoevemuseum ‘t Kapelriegoed Moorsele				

25	Hoevemuseum Kapelriegoed	Moorsele	Overleg herbestemming	5/2, 29/10
Project Registratie landbouwcollectie De Moerenaar Moeren				
26	De Moerenaar	Moeren	Registratie objecten	12/2
Project Koffiestories				
27	CoffeeLAB Independent, Raf Van den Bruel	Gentbrugge	Objectcollectie en vakkennis	24/1
28	FelixArchief	Antwerpen	Documentaire collectie	4/2
29	Efico	Antwerpen	Object- en archiefcollectie, en vakkennis	4/2
30	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience	Antwerpen	Bibliotheekcollectie	5/2
31	Pelican Rouge Coffee Roasters	Dordrecht	Object- en archiefcollectie	11/2
32	Caffènation, Rob Berghmans	Antwerpen	Object- en archiefcollectie, en vakkennis	17/2
33	Koffiebranderij Caffè PIU	Heusden-Zolder	Interview, vakkennis	20/2
34	Koffiebranderij De Witte Zwaan	Eeklo	Object- en archiefcollectie	21/2
35	The Java Coffee Company	Rotselaar	Registratie object- en archiefcollectie	6/3
36	OR Coffee	Westrem	Vakkennis	10/3
37	Noir Coffee, TAné	Leuven	Documenteren vakkennis	18/6
38	Speelgoedmuseum	Mechelen	Objectcollectie	9/7

4.1.2 Geselecteerde (deel)collecties en objecten, documentair en immaterieel erfgoed worden in detail geregistreerd en (participatief) gedocumenteerd

Voor Kaasfabriek De Moerenaar in Moeren werd een selectie van de historische collectie ambachtelijke melk- en kaaswerktuigen en –materiaal geregistreerd. De uitbouw van een museale uitstalling, met een professionele vormgeving, werd mee mogelijk gemaakt door PDPO-financiering. CAG werd aangezocht om het historische aspect inhoudelijk te stofferen. Het plan was om met Erfgoeddag 2020 het nieuwe ‘museum’ te openen, maar de coronasituatie heeft deze ambitie on hold gezet (zie ook 6.2). CAG begeleidt sinds 2020 ook de stad Maaseik bij de registratie, waardering en herbestemming van de collectie van de dienst Musea van Maaseik (zie ook 6.9).

Binnen het werkveld archief-, bibliotheek en documentaire collecties werd de digitalisering en de registratie van de collectie menukaarten en receptenschriften van chef-kok Luc Druyts afgerond. Ook de archief- en documentaire collectie van Pierre Romeyer, sterrenchef van La Maison de Bouche in Hoeilaart, werd geschoond, herverpakt en geregistreerd. De collectie bestaat voornamelijk uit menukaarten, foto’s, briefwisseling en documentaire dossiers. Van de (landbouw)tijdschriftencollectie van ‘t Grom werd een plaatsingslijst opgesteld.

Op vraag van stad Leuven (Erfgoedcel en Dienst Onroerend Erfgoed) ging CAG mee op zoek naar materiaal over en herinneringen aan de conservenfabriek Marie Thumas. Op de oproep reageerden onder andere twee ex-werknemers en een verzamelaar. Zij werden geïnterviewd.

Van het diverse koffie-erfgoed dat CAG ontdekte via de collectiebezoeken werden de meest waardevolle objecten geselecteerd en gedigitaliseerd, in detail geregistreerd en/of gedocumenteerd. De selectie gebeurde op basis van zeldzaamheid, ouderdom of esthetische waarde, maar ook het verhaal achter een object of de herkenbaarheid waren van tel. Bovendien werd een zo breed mogelijk gamma aan objecten en archiefmateriaal geselecteerd zodat de gehele koffieketen, van teelt tot kopje, gerepresenteerd werd. In totaal werden er 890 objecten gedigitaliseerd bij acht collectiehouders.
280 daarvan kwamen uit de collecties van De Witte Zwaan (Eeklo), Pelican Rouge Coffee Roasters (Dordrecht), Schuilenburg (Dendermonde) en The Java Coffee Company (Rotselaar). Dit materiaal zal in een latere fase worden beschreven. Dit gedigitaliseerde materiaal werd gedeeld met de collectiehouders, die zo op een duurzame manier hun erfgoed kunnen behouden en bewaren.

Van de 890 objecten werden er in een eerste fase in 2020 127 geregistreerd in CollectiveAccess, allen afkomstig uit de collectie van koffiebranderij Stroobrants in Diest. Deze beelden en beschrijvingen worden ontsloten via de beeldbank van CAG. Vrijwilliger-Koffieneus Guido van Roey hielp bij de registratie van de collectie van Delhaize en Douwe Egberts in Brussel. De beschrijvingen van de collectie Delhaize werden nagekeken door Emmanuel Collet, de archivaris van Delhaize. De registraties betroffen vooral documentair erfgoed, zoals foto's, affiches en prijslijsten, maar ook objecten zoals koffiebussen en –potten. In 2021 wordt nog verder gewerkt aan deze thematische registratie. In 2020 werd ook het vakmanschap van de barista niet over het hoofd gezien. CAG filmde barista Kris Van Guyse van koffiebar Noir omtrent de kunst van het koffiezetten, waarbij verschillende zettechnieken en latte art aan bod kwamen. Deze beeldfragmenten kregen een plaats binnen de publieksactiviteiten van het project Koffiestories. Ze zijn te bekijken via de website koffiestories.be en in de reizende en online expo. Daarnaast worden ze ook gedeeld via het platform vimeo.

In het kader van het project Koffiestories ging CAG op zoek naar diverse koffietradities. Uit een eerste bijeenkomst in november 2019 met het Internationaal Comité (IC), Federation of Anglophone Africans in Belgium (FAAB), Federatie van sociaal culturele verenigingen met een migratieachtergrond (FMDO), de Federatie van Zelforganisaties (FZO-Vlaanderen), en de Erfgoedcel Brussel, vloeiden enkele individuele contacten voort. In totaal werden zeven mensen geïnterviewd over hun koffiegewoontes en –verhalen. Door deze acties werden naast de Vlaamse koffietraditie, ook de Turkse, Soedanese, Syrische, Mexicaanse, Ethiopische, Italiaanse en Irakese koffiegewoonten in kaart gebracht. Naar aanleiding van deze interviews werden zes koffietradities geregistreerd op het platform immaterieelerfgoed.be (zie ook 4.1.5.).

CAG begeleidt sinds 2018 enkele beurstrajecten voor het doorgeven van vakmanschap in een meester-leerling-traject. In 2020 werden deze trajecten verder opgevolgd en sporadisch gevraagd een update te geven voor de blog 'Volg vakmanschap' op onze website www.cagnet.be.

CAG heeft in deze beleidsperiode expliciet aandacht voor de verbinding van materieel en immaterieel erfgoed. Er zou met de erfgoedgemeenschap van het witteren in Lommel gekeken worden naar mogelijkheden om het versnipperd bewaarde archief in kaart te brengen en eventueel te registreren,

inventariseren en herbestemmen. Ook voor de trekpaardencultuur zou er aan de slag gegaan worden met de erfgoedgemeenschap om de collectie van de Koninklijke Maatschappij voor het Belgisch Trekpaard en eventuele collecties van particulieren duurzaam te bewaren. Door COVID-19 verschuiven deze acties naar een latere datum in deze beleidsperiode. Ook de presentatie op het AIMA Congres over het participatief documenteren van trekpaardentechnieken, binnen het kader van het PDPOIII-project 'Brabants trekpaard, samen erfgoed een toekomst geven', werd uitgesteld naar een nog te bepalen datum.

4.1.3 CAG zet verdere stappen in het maken van een thesaurus voor landbouw en voeding

Op de planning voor 2020 stond de aanpak van een thesaurus van slagersmateriaal op basis van de uitgebreide deelcollectie die in het Stadsmuseum van Lokeren is ondergebracht. Het kadert in een integraal registratie- en waarderingstraject dat rond deze collectie wordt uitgewerkt. Een overleg op 29 oktober 2020 maakte duidelijk dat de bestaande registratie eerst een grondige upgrade moest krijgen vooraleer verdere stappen konden worden ondernomen. De collega's van het Stadsmuseum nemen deze taak op zich. Bedoeling is om in het voorjaar van 2021 – nadat de registratie is afgerond - de draad terug op te pikken.

In 2020 werkte CAG ook mee aan het opstellen van een vlasthesaurus. In samenwerking met Texture werd een lijst van ca. vijftig termen opgesteld, onder meer voorzien van een 'scope note' en een 'broader term'. In 2021 worden deze termen wellicht opgenomen in de AAT (Arts & Architecture Thesaurus) van het Getty Institute.

4.1.4 CAG waardeert in samenwerking met collectiebeheerders en de erfgoedgemeenschap meerdere collecties. Experiment en participatie verrijken de methodologie en werkwijze

Vanuit de ervaring van de voorbije jaren is CAG ervan overtuigd dat waardering alleen zinvol is indien er een gedegen registratie aan voorafgegaan is. Aangezien veel registratietrajecten door de coronasituatie tijdelijk on hold werden gezet, is het waarderingsluik ook mee opgeschoven naar een later moment.

De nieuwe waarderingstool voor immaterieel cultureel erfgoed die door de Werkplaats immaterieel erfgoed werd ontwikkeld, wordt door omstandigheden pas verwacht begin 2021. Het plan om in 2020 te bekijken op welke manier CAG hiermee aan de slag kan gaan, schuift dus een jaar op.

4.1.5 Erfgoedgemeenschappen worden via de ontwikkeling en uitwisseling van expertise, (digitale) hulpinstrumenten en vormingsacties geïnspireerd en begeleid om zelf te herkennen en verzamelen

CAG zet op verschillende manieren in op deling en uitwisseling van zijn ervaring, expertise en waar mogelijk ook die van anderen. Naast plaatsbezoeken en overleg, zetten we ook in op het delen van concrete hulpinstrumenten die op onze website worden aangeboden. De website van CAG werd zo uitgebreid met een lijst van kookboeken die in België zijn uitgegeven tot 1960. Deze lijst zal in samenwerking met verzamelaars en ASG jaarlijks worden aangevuld.

CAG werkte in 2020 samen met Werkplaats immaterieel erfgoed rond het thema 'culinair erfgoed', met als doel te sensibiliseren rond immaterieel culinair erfgoed en extra registraties op het platform immaterieelerfgoed.be te stimuleren. Er werd daarbij op drie sporen gewerkt.
Ten eerste werd de link gelegd met het koepelproject Koffiestories. Op basis van de interviews rond diverse koffietradities (zie 4.1.2) werden al zes koffietradities geregistreerd op het platform.
Ten tweede werd gefocust op streekproducten. WIE en CAG zouden in Oost-Vlaanderen en Limburg op bijeenkomsten van streekproducenten een presentatie en workshop geven, en er werd een standje voorzien op Leuven Boert. Omwille van de maatregelen tegen COVID-19 werden deze evenementen geannuleerd. Er werd omgeschakeld naar een digitaal alternatief waarbij een aantal geregistreerde streekproducenten rechtstreeks werden aangeschreven met meer info over waarom ook hun werkwijze tot immaterieel erfgoed kan behoren. Aan de erfgoedcellen werd vrijblijvend gevraagd om deze info mee te verspreiden.
Ten slotte werd ook de link gelegd met het Humanitas-project van vzw The Foodbridge. Daarin zouden deelnemers aan de hand van bepaalde gerechten bij belangrijke levensmomenten in dialoog gaan. CAG en WIE zouden de deelnemers stimuleren om hun voedingspraktijken te registreren op het platform. Ook hier strooide COVID-19 meermaals roet in het eten. Er wordt in 2021 nog bekeken hoe we dit verder kunnen opvolgen.
Tot nu toe werden achttien nieuwe registraties op het platform immaterieelerfgoed.be geteld en zitten nog enkele registraties in de pijplijn. Daarnaast zorgde deze themacampagne rechtstreeks en onrechtstreeks voor een grotere bewustwording rond culinair erfgoed. Het is niet toevallig dat er in 2020 twee nieuwe inventaristrajecten gestart werden rond culinair erfgoed (pirobakken en broodcultuur).

Samen met Werkplaats immaterieel erfgoed schreef CAG een kort artikel voor FARO-magazine over het registreren en participatief documenteren van immaterieel erfgoed, op basis van ervaringen met de trajecten rond trekpaardencultuur, weidebevloeiing, lattenklieven en koffiebranden. Het artikel, getiteld *Hoe levend erfgoed documenteren? Borgen voor morgen* verscheen in september 2020 in het Faro-magazine.

Het koepelproject Koffiestories werkte van bij de start met vrijwilligers. De Koffieneuzen werden aanzien als 'ambassadeurs' van het project en zij droegen via co-creatie hun steentje bij aan de onderzoeks- en publieksfase van dit erfgoedproject. Zij legden de nodige lokale contacten met een verscheidenheid aan actoren uit de koffiesector. Hun regionale input zorgde voor een mooie overzichtskaart van het koffie-erfgoed in België en hun onderzoek en bezoeken maakten deel uit van de kennisopbouw van het project. Doorheen het project werd op regelmatige basis vorming en

(individuele) feedback voorzien door CAG. Daarnaast werden waar mogelijk de resultaten van hun inspanningen verwerkt in de publieksgerichte activiteiten, zoals de rondreizende expo, in berichten op instagram en in de publicatie. Sommige Koffieneuzen focusten op collectiebezoeken, anderen deden een expliciet onderzoek of hielpen registreren. Hun onderzoek werd per vrijwilliger in de kijker gezet aan de hand van *stories* op de website van Koffiestories.

4.2 CAG stimuleert en adviseert collectiebeheerders en immaterieel-erfgoedgemeenschappen in het behouden en borgen van hun erfgoed (SD 2)

4.2.1 CAG stimuleert de samenwerking tussen beheerders van agrarisch erfgoed. Op het vlak van collectiebeheer, afstemming en mobiliteit worden afspraken gemaakt

In het voorjaar van 2020 werd gestart met de uitrol van het collectie-overleg roerend museaal erfgoed. In eerste instantie wordt gestart met professionele musea/collecties die van een bovenlokale overheid werkingssubsidies ontvangen of die ten minste een kwaliteitslabel hebben verkregen. Het voorziene overleg met 25 musea en Faro om de beknopte visienota hieromtrent verder te concretiseren, werd door de corona-epidemie tot twee maal toe uitgesteld en zal pas in 2021 doorgaan (zie ook 3.2.4.1).

Bij de voornaamste spelers van het verscheiden veld van archief-, bibliotheek- en documentaire collecties, werd voorgesteld om thematisch te werken rond concrete trajecten met een beperkt aantal spelers, zoals bijv. landbouwtijdschriften, kookboeken of bedrijfserfgoed. Dit wordt in 2021 verder opgenomen (zie ook 3.2.4.1).

Naast overleg en afspraken binnen deze overlegorganen, werden er in 2020 ook concrete stappen gezet op gebied van herbestemming. Zo werd bijvoorbeeld, na de registratie en de waardering van de collectie van het Hoevemuseum Kapelriegoed in Moorsele met de eigenaar overeengekomen om de collectie zoveel als mogelijk museaal te herbestemmen. In samenspraak met Erfgoedcel zuidwest als projectbeheerder en de eigenaar werden objecten gratis geschonken aan musea in de publieke sfeer. Een actieve rondvraag bij meer dan twintig musea leverde uiteindelijk concreet resultaat op bij twaalf musea die in totaal meer dan 230 objecten konden ontvangen. De ophaling gebeurde tijdens vier verschillende ophaaldagen in juni. Telkens werd ook een schenkingsovereenkomst opgemaakt. Onder meer door corona nam de administratieve afhandeling veel meer tijd in beslag dan gepland. Begin februari 2021 is een laatste afrondend overleg met de eigenaar gepland. Er is overeengekomen dat de resterende objecten naar zijn keuze mogen worden herbestemd, al dan niet tegen betaling.

Daarnaast werd samen met Erfgoedcel zuidwest, Texture in Kortrijk en de stad Waregem een herbestemmingstraject uitgewerkt voor de deelcollectie landbouw van Texture en de landbouwcollectie van de stad Waregem. Vernieuwend in dit geval was het opzetten van een wikipagina die via een intensieve communicatie via mailings en nieuwsbrieven zo breed mogelijk werd verspreid onder alle mogelijke regionale en landelijke erfgoedbeheerders. Vermits het in beide gevallen om een restantcollectie ging die niet (meer) paste binnen het erfgoedbeleid van Texture of Waregem werden de stukken gratis van de hand gedaan. Op goed enkele maanden tijd konden op die manier bij meer dan dertig collectiebeheerders bijna alle 200 objecten worden herbestemd.

In 2020 werd ook de tijdschriftencollectie van het voormalige Stadslaboratorium in Gent (registratie 2019) herbestemd. De meeste titels verhuisden naar de Universiteitsbibliotheek van Gent, die in de jaren 1970 ook reeds titels van het labo ontving. Dubbels uit de bibliotheekcollectie van CAG verhuisden naar de Koninklijke Bibliotheek van België.

4.2.2 CAG onderzoekt de noden en opportuniteiten inzake bewaarbeleid en depotwerking in zijn erfgoedgemeenschap en maakt een masterplan waarin de rol van CAG inzake collectiebeheer wordt onderzocht

Het plan van aanpak dat CAG aan het ontwikkelen is om de noden en opportuniteiten inzake depotwerking in zijn erfgoedgemeenschap in kaart te brengen, kon wegens de coronasituatie nog niet worden besproken binnen het collectie-overleg. Dit wordt verder opgenomen in 2021 (zie 3.2.4.1).

De problematiek inzake het duurzaam bewaren van born digital agrarisch erfgoed werd in 2020 opgenomen in de krijtlijnen voor de digitale strategie. CAG neemt ook hier een kruispuntfunctie op: born digital agrarisch erfgoed van derden wordt via doorverwijzing zoveel mogelijk ondergebracht bij de daar toe aangewezen actoren in het veld zoals meemoo, KADOC-KU Leuven, CINEMATEK e.d. Het born digital agrarisch erfgoed binnen CAG wordt bewaard in de IT-infrastructuur van de organisatie (zie ook 4.2.5.) De bewaarproblematiek wordt zowel binnen CAG als met de Visiegroep Digitale Strategie verder uiteengezet in de finale digitale strategie in 2021.

4.2.3 CAG bouwt de werking rond zijn vakbibliotheek verder uit

Er werden in 2020 geen nieuwe aanwinsten verwerkt voor de bibliotheek. De coronasituatie liet niet toe om dit van thuis uit vlot te organiseren. Ook het aantal externe bezoekers bleef logischerwijze beperkt tot enkele lezers.

4.2.4 CAG stimuleert het borgen van immaterieel erfgoed van Natuur en Universum via de coördinatie van het Domein 4-overleg en erfgoedzorgtrajecten

Het Domein 4-Overleg kwam in 2020 digitaal samen op 9 december met 28 deelnemers. Presentaties focusten op toekomstige projecten en samenwerkingsmogelijkheden, afgelopen projecten en de lessen daaruit, en de mogelijke toepassing van de SDG's (zie 3.2.4.2).

CAG ontwikkelde een stappenplan voor erfgoedzorgtrajecten rond immaterieel erfgoed en biedt deze tool voortaan aan op de website van CAG.

Binnen het subdomein 'Mens en voeding' zorgde de themacampagne (zie 4.1.5) voor een grotere bewustwording rond culinair erfgoed. In 2020 werd in samenwerking met het Bakkerijmuseum Veurne een erfgoedzorgtraject opgestart rond de broodcultuur. Ook werden de eerste contacten gelegd met Erfgoedcel Zuidwest om in 2021 verder aan de slag te gaan rond het pirobakken. Daarnaast werden naar aanleiding van twee binnengekomen vragen bij CAG ook de eerste stappen gezet richting een erfgoedzorgtraject voor de Sint-Antoniusvieringen in Vlaanderen. In februari 2021 staat hierrond een eerste grootschalig infomoment gepland. Het erfgoedzorgtraject rond Noroez (i.s.m. met Histories) werd na een brede oproep en bekendmaking in maart 2020 omwille van corona voorlopig on hold gezet.

Binnen het subdomein ‘Mens en dier’ vervulde CAG zijn rol als aanspreekpunt rond immaterieel erfgoed en dieren met specifieke aandacht voor het aspect dierenwelzijn. CAG werkte samen met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) aan de tentoonstelling Dier, Mens & Traditie die vanaf 23 januari 2021 te zien is in het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam. Deze expo gaat over de diversiteit aan levende tradities met dieren én hun beoefenaren. Daarvoor werd ook samengewerkt met diverse erfgoedgemeenschappen. Eén daarvan is die van de Hondenzwemming in Sint-Baafs-Vijve. Samen met CAG gingen ze in 2020 aan de slag om objecten en beeldmateriaal te selecteren, teksten te schrijven en een filmpje te monteren. Verder werd geregeld ondersteuning geboden bij vragen van de erfgoedgemeenschap rond de Valkerij.

Wat betreft de erfgoedzorgtrajecten binnen het subdomein ‘Mens en landschap’ ondersteunde CAG de werkgroep rond het witteren in het multinationale aanvraagdossier voor een erkenning door UNESCO, dat zal ingediend worden door Oostenrijk. De geplande internationale bijeenkomst in Zamst in Oostenrijk moest geannuleerd worden. Na een meeting met verschillende experten van de deelnemende landen (Oostenrijk, Zwitserland, Duitsland, Nederland, Luxemburg en België), waar ook CAG deel van uitmaakt, werd beslist om vanaf december 2020 te starten met maandelijkse digitale workshops met de verschillende erfgoedgemeenschappen en experten uit de deelnemende landen. Telkens wordt een aspect uit het aanvraagformulier diepgaand doorgelicht en besproken, zodat het hele multinationale dossier met de grootst mogelijke participatie van de diverse groep traditiedragers vorm krijgt. Een nieuw traject dat eind 2020 werd opgestart is dat van de tabaksteelt in Wervik. Samen met Erfgoedcel zuidwest en stad Wervik (en het Tabaksmuseum) werden enkele voorbereidende stappen gezet om in 2021 volop te kunnen starten met het erfgoedzorgtraject.

4.2.5 CAG ontwikkelt een eigen visie inzake digitalisering en realiseert een duurzame omgang met gedigitaliseerd en born digital agrarisch erfgoed

Sinds maart 2020 vormt de website www.cagnet.be de nieuwe digitale poort naar informatie over de geschiedenis en het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven. Het is de opvolger van de erfgoedbank www.hetvirtueleland.be. De oude url blijft behouden als doorverwijzing naar de nieuwe website, zodat te veel ‘dode links’ vanuit andere websites worden vermeden. De nieuwe website bevat alle informatie over de werking en het werkveld van CAG. Het doel blijft onveranderd: de website bewaart, valoriseert en ontsluit het agrarisch erfgoed digitaal voor het publiek en brengt de bewaarders van het erfgoed in kaart. De website vormt de neerslag van de uitgebreide CAG-databank waarin de verzamelde gegevens uit de basis- en projectenwerking van CAG, en indien relevant ook van externe partners, op een duurzame manier worden geregistreerd en bewaard.

De ontsluiting van de publieke gegevens uit de achterliggende CAG-databank (CollectiveAccess) gebeurde in 2020 via Omeka S, de opvolger van Omeka, een open source webpublicatie software en de basis van de publieke website. Deze overstap van Omeka naar Omeka S viel samen met de vernieuwing van de website. Het biedt nieuwe mogelijkheden waaronder het linken, open delen, publiceren en vindbaar maken van thematische erfgoedcontent op het web. Omeka S zet volledig in op semantische web technologieën en linked open data, met de mogelijkheid om enerzijds eigen data te connecteren aan andere online resources, en anderzijds ook de eigen data ter beschikking te stellen van geïnteresseerde partijen.

Al het digitaal materiaal (beelden, films, interviews…), zowel gedigitaliseerd als born digital, werd in de eerste plaats blijvend veilig en gestructureerd bewaard in de netwerkinfrastructuur van de KU Leuven (dagelijkse back-up). Naast het volledige beeldarchief betreft dit ook de mappenstructuur (digitaal archief) van de organisatie. Er werd op geregelde basis afgestemd met de ICTS-dienst van de KU Leuven voor goed beheer en vlotte toegang tot deze netwerkschijven tijdens telewerk. In 2020 werd wegens de coronamaatregelen één keer een extra back-up gemaakt op een externe harde schijf, in plaats van halfjaarlijks.

Het digitale beeldmateriaal en bijhorende metadata die ontsloten zijn in de CAG-databank en Omeka S werden opgeslagen in het duurzame e-depot Teneo, een opslagsysteem voorzien door LIBIS, de serviceprovider van CAG. Met de vernieuwing van de website zou ook overgestapt worden naar een nieuw systeem en viewer om beeldmateriaal in detail te bekijken via de website, het 'International Image Interoperability Framework' (IIIF) in de Mirador viewer. LIBIS heeft IIIF geïmplementeerd als onderdeel van de Teneodienstverlening voor langetermijnbewaring en permanente toegang tot digitale bronnen. Hierdoor kan elke digitale collectie ontsloten worden volgens de principes van IIIF. Helaas bevat de beeldbank van CAG ook een deel lagere resolutie beelden die niet tot hun recht komen in viewers als Mirador. Het verwijderen of vervangen van deze beelden is een langetermijnproces dat ook in 2021 verder wordt gezet, om tot een digitale collectie van hoogwaardig beeldmateriaal te komen. De definitieve overstap naar de Mirador viewer gebeurt in 2021. In 2020 werd voornamelijk afgestemd met LIBIS over de juiste werkwijze voor deze overstap.

Eind 2020 werd de projectwebsite www.boterbijdeviswo1.be officieel afgesloten. Om de verzamelde informatie niet verloren te laten gaan werd de website integraal gearchiveerd via enerzijds het online non-profit initiatief van The Internet Archive (zie https://web.archive.org/web/2020*/www.boterbijdeviswo1.be) en een offline back-up gemaakt met de open source software 'HTTrack Website Copier', een systeem aangeraden door o.a. meemoo (https://www.projectcest.be/wiki/Software:HTTrack). Deze back-up wordt duurzaam bewaard op de netwerkschijf. Ook werd er een stappenplan uitgetekend om zoveel mogelijk inhoud van de projectwebsite te integreren in diverse onderdelen van de Kennisbank op cagnet.be, zoals in de online verhalen en het gratis digitaal ter beschikking stellen van de Onderzoeksgids landbouw, voeding en Eerste Wereldoorlog.

In 2020 werd een start gemaakt met de voorbereiding van de digitalisering van *De Boer*, het tijdschrift van Boerenbond dat in 1891 voor het eerst verscheen. Een gedetailleerd overzicht van het aantal te digitaliseren pagina's (79 841 voor de periode 1891-1990) liet toe om offertes aan te vragen bij verschillende gespecialiseerde bedrijven. Tegelijk werden de technische mogelijkheden grondig onderzocht, zowel qua opslag als qua ontsluiting. De duurzame bewaring van de digitale bestanden wordt gewaarborgd door de opslag van de moederbestanden (TIF) in het digitale depot van meemoo (https://meemoo.be/nl) aan gunsttarief, dat mogelijk is door het content partnerschap van KADOC-KU Leuven bij meemoo. De werkbestanden (jpg2000, pdf en Alto XML) voor de digitale ontsluiting worden opgenomen in de infrastructuur van serviceprovider LIBIS (e-depot TENEO). Het online ter beschikking stellen van het tijdschrift gebeurt in de eerste plaats via de website *www.cagnet.be* waarbij het tijdschrift uitgebreid doorzoekbaar wordt gemaakt op o.a. jaar, editie en full-tekst dankzij OCR. Elke editie van het tijdschrift wordt voorzien van metadata. De toepassing van IIIF in de Universal Mirador-

viewer van LIBIS maakt het mogelijk om op een eenvoudige manier beelden naast elkaar te plaatsen voor vergelijkend onderzoek. Zo biedt het gedigitaliseerde materiaal opportuniteiten voor inhoudelijke uitdieping van het tijdschrift, zowel door CAG als door onderzoekers of andere geïnteresseerden. We hopen met dit initiatief daadwerkelijk te kunnen starten in 2021.

In 2020 werden in lijn van de vernieuwing van de website, intern de krijtlijnen uitgezet voor een **nota digitale strategie** voor CAG. In 2021 wordt deze nota verder uitgewerkt in samenspraak met de Visiegroep Digitale Strategie en zal ze worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering. Deze digitale strategie zal dienen als uitgangspunt voor diverse actiepunten ter toetsing en verbetering van de digitale maturiteit van de organisatie.

4.3 CAG verwerft via onderzoek nieuwe kennis en expertise en wisselt deze uit met de erfgoedgemeenschap (SD 3)

4.3.1 Erfgoedonderzoek draagt bij tot de uitbouw van de eigen expertise

Erfgoedonderzoek is een belangrijke pijler binnen de basiswerking van CAG. Zo werd bijvoorbeeld in 2020 een project opgestart rond de grote boerenbetoging van 23 maart 1971. In 2021 zal het 50 jaar geleden zijn dat 100.000 Belgische landbouwers en hun collega's uit de andere lidstaten van de EEG in Brussel betoogden tegen de hervormingsplannen van Europees landbouwcommissaris Sicco Mansholt. Deze betoging heeft ondertussen een plaats gekregen in het collectieve geheugen, zeker bij oudere generaties landbouwers. Ze staat onder meer symbool voor de continue zoektocht van beleidsmakers naar een performante landbouwpolitiek en voor de mobilisatiekracht van de boerenorganisaties. CAG en het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) grepen in 2020 deze 50ste verjaardag aan om de betekenis van de boerenbetoging voor het eerst diepgaand te onderzoeken, door zowel archieven en bibliotheken in te duiken als organisatoren en deelnemers te interviewen. Tegelijk willen we reflecteren over het verleden en de toekomst van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De resultaten van dit project zullen in 2021 resulteren in een themaverhaal op www.cagnet.be, een webinar op 23 maart en een podcast in samenwerking met VRT. Het themaverhaal wordt begin maart gelanceerd als een historische inleiding op het webinar van 23 maart. In het webinar wordt ingegaan op de situatie in de landbouw 50 jaar geleden, de figuur Sicco Mansholt, de betoging zelf en vooral ook de impact en nalatenschap op het (Europese) landbouwbeleid.

Een ander thema van erfgoedonderzoek in 2020 was dat van de studentenrestaurants. In 2019-2020 vierde vzw Alma het 65-jarig bestaan van haar studentenrestaurants. Naar aanleiding van die verjaardag werd in samenspraak met Alma reeds onderzoek verricht naar de geschiedenis van de restaurants, de evolutie van de menukaart en Alma als ontmoetingsplaats. Het geplande themaverhaal hierrond van september 2020 werd verschoven naar januari 2021.
In 2020 werd een abstract ingediend en aanvaard voor een presentatie op de 23e SIEF Food Research Conference – Food, People and the City. De presentatie, met als werktitel 'Student food, good food? An analysis of the menus and healthy food policy of the Alma student restaurants in Leuven (1950s-2000s)', analyseert de evolutie van de Alma-menukaart en plaatst deze binnen de bredere ontwikkeling van het concept 'gezonde voeding'. Omwille van COVID-19 werd de conferentie reeds uitgesteld naar 2022.

Ook het erfgoedonderzoek uit de projectenwerking (zie hoofdstuk 6), zorgt voor bijkomende expertise bij de staf- en projectmedewerkers. Zo droegen bijvoorbeeld de diverse collectiebezoeken bij spelers uit de koffiesector en gesprekken die werden gevoerd met experten en traditiedragers in het kader van Koffiestories bij tot de ontwikkeling van expertise omtrent het koffie-erfgoed in Vlaanderen en Brussel en dit geldt uiteraard ook voor alle andere projecten elk op zijn eigen specifiek domein, o.a. het project over de Bodemkundige Dienst van België , over de recente geschiedenis van de VLM, over de hoeves in de Voorkempen of rond de wagenmakerij, ….

4.3.1.1 Studiedagen, vormings- en inspiratiemomenten

Alle medewerkers van CAG krijgen voldoende tijd om externe bijscholingen en vormingen te volgen, via studiedagen, workshops en specifieke vormingsmomenten. Hieronder volgt een overzicht van de gevolgde studiedagen en vormingscursussen in 2020 en dit in chronologische volgorde:

- 14 januari: brainstorm en workshop podcast Wajoo, Atrechtcollege, Leuven, Chantal Bisschop, Brecht Demasure, Griet Frère, Femke Paulussen
- 6 februari: ICAG-seminarie, Elke Vanempten (ILVO), *Koersverandering in het productief landschap. Vijf voorbeelden voor open ruimte behoud*, Chantal Bisschop, Greet Draye, Femke Paulussen, Yves Segers
- 26 februari: Slotconferentie – Immaterieel erfgoed en Musea, Le Bouche à Oreille, Brussel, Chantal Bisschop
- 6 maart: opening expo Feniks, In Flanders Fields Museum, Ieper, Dries Claeys, Brecht Demasure, Yves Segers
- 11 maart: Infosessie Pool van experten, Departement CJM, Herman Teirlinckgebouw, Brussel, Chantal Bisschop
- 27 april: webinar 'Van restauratie naar preventieve conservatie', FARO, Brecht Demasure
- 29 april: webinar 'heropstart organisatie na corona', Acerta, Kristel Janssens
- 11 juni: Vorming interne communicatie (online), VVBAD, Chantal Bisschop
- 19 juni: Webinar Immaterieel erfgoedtoerisme in en na corona, Werkplaats Immaterieel Erfgoed en het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN), InHolland en Erfgoed Gelderland, Chantal Bisschop
- 25 juni: online workshop 'data opschonen in Adlib', FARO, Brecht Demasure
- 6 augustus: EHBO-bijscholing praktijk, IDEWE, Kristel Janssens
- 8 oktober: Inspiratiesessie digitalte activiteiten Erfgoeddag 2021, FARO, Femke Paulussen
- 15 oktober: Webinar Scan4story, Herita, Femke Paulussen
- 19 oktober: ICAG-seminarie (online), Marisa De Picker en Pieter Verstraete (KU Leuven), *De herstellende kracht van de akker. Landbouw en de heropvoeding van invalide soldaten van de Eerste Wereldoorlog, 1914-1925*, CAG, Chantal Bisschop, Greet Draye, Sven Lefèvre, Diantha Osseweijer, Femke Paulussen, Yves Segers
- 16 november: webinar Hop, Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant, Laura Danckaert
- 22 september: webinar 'Hoe organiseert u een interactieve online bijeenkomst', FARO, Diantha Osseweijer
- 23 oktober: Webinar handschriftherkenning, IIIF en Linked Open Data, AMSAB-ISG, Diantha Osseweijer
- 29 - 30 oktober: Online workshop European Rural History Film Association (ERHFA), Diantha Osseweijer, Sven Lefevre, Yves Segers
- 23 november: ICAG-seminarie (online), Peter van Dam (Universiteit van Amsterdam), *'Boontje komt om zijn loontje'. Hoe fair trade-koffie in de supermarkt belandde*, CAG, Brecht Demasure, Greet Draye, Sven Lefèvre, Diantha Osseweijer, Femke Paulussen, Yves Segers
- 24 november: online workshop waarderen (Erfgoedlabo Leuven), FARO, Brecht Demasure
- 1 december: Het Groot Onderhoud (online), FARO, Chantal Bisschop, Brecht Demasure, Bert Woestenborghs

Ook binnen de organisatie werd heel wat kenns en expertise uitgewisseld. Tijdens de maandelijkse teamvergaderingen werden onderzoeksresultaten en ervaringen gedeeld en gepresenteerd. Naast de algemene en praktische zaken werd regelmatig een specifiek thema voorgesteld door een van de staf- of projectmedewerkers:

- april: recente geschiedenis van de VLM (Dries Claeys)
- mei: brainstorm Bulskampveld (Griet Frère)
- juni: project 'Koffiestories' (Claudia Houben)
- augustus: project 'Geschiedenis Bodemkundige Dienst' (Bert Woestenborghs)
- september: voorstelling C2 onderzoeksproject 'Floodplainscapes' (Eline Lathouwers)
- november: zelfevaluatie digitale maturiteit CAG (Diantha)
- december: stavaza werkveld archief,- bibliotheek- en documentaire collecties (Greet)

4.3.2 CAG deelt onderzoeksresultaten en expertise met de eigen erfgoedgemeenschap en het brede publiek, onder meer via publicaties en vormingsactiviteiten, en stimuleert en faciliteert zo ook onderzoek door anderen

De structuur van de nieuwe website van CAG werd uitgebouwd met o.a. een sterkere focus op het aanbod van de diensten van de organisatie aan de erfgoedgemeenschap. Zo werd de online eerstelijnszorg en loketfunctie sterker in de verf gezet. Elk teamlid heeft een eigen expertise opgebouwd en is rechtstreeks via de relevante pagina's per thema te contacteren via mail of telefoon. Dit resulteerde dit jaar weer in iets meer dan 200 vragen. CAG engageerde zich om de binnengekomen vragen zo snel en zo accuraat mogelijk te beantwoorden en eventueel door te verwijzen naar informatiebronnen of andere collectiebeheerders, erfgoedzorgers of steunpunten. Met zeer interessante of vaak terugkerende vragen ging CAG, indien mogelijk, nog een stapje verder dan enkel een antwoord te bieden. Zo luidde een vraag i.v.m. de mogelijke erkenning van de Sint-Antoniusviering als ICE, tot een door CAG begeleide aanzet richting een erfgoedzorgtraject voor de Sint-Antoniusvieringen in heel Vlaanderen.

Op de nieuwe website van CAG wordt bovendien ook meer nadruk gelegd op het bestaande online aanbod van hulpinstrumenten. Zowel via de homepage als op de pagina's van de Kennisbank, Beeldbank en Collecties worden bezoekers diverse online hulpbronnen aangereikt om hun onderzoek naar de geschiedenis en het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven te ondersteunen en verder te zetten. Ook werd met de lancering van de website op 20 maart 2020 de nieuwe Cinema Rural Filmdatabank bij het aanbod van hulpinstrumenten toegevoegd; een overzicht met beschrijvingen van landbouwfilms in diverse collecties in Vlaanderen en Brussel.

Tijdens een tweedaagse digitale internationale workshop van de European Rural History Film Association (ERHFA) op 29 en 30 oktober, presenteerde Sven Lefèvre de vorderingen van het project Cinema Rural, met daarbij in het bijzonder aandacht voor de opgedane expertise betreffende de prospectie van nieuwe collecties, de noden die hieruit voortvloeien en het belang van een gedegen documentatiestrategie om auteursrechten te documenteren. Ook bracht Diantha Osseweijer als lid

van de technische commissie van de ERHFA database een presentatie over de ontwikkeling van de Cinema Rural database in de CAG-databank, gericht op de uitwisseling van de metadata met andere databanken. Deze opgedane kennis werd ook online ter beschikking gesteld via Github: https://github.com/libis/CinemaRural

Met het afsluiten van de website www.boterbijdeviswo1.be werd besloten om de Onderzoeksgids landbouw, voeding en Eerste Wereldoorlog gratis digitaal ter beschikking te stellen, ter uitbreiding van de online hulpinstrumenten.

Naast haar website, tracht CAG via lezingen, expo's en specifieke publieks- en vormingsactiviteiten haar onderzoeksresultaten en expertise te delen met een zo breed mogelijk publiek. De vormings- en publieksactiviteiten komen hierna aan bod onder 4.5.2 en voor een overzicht van lezingen en publicaties verwijzen we respectievelijk naar hoofdstuk 7 en 8.

4.4 CAG ontwikkelt zich via overleg, samenwerking en netwerking verder tot knooppunt van/voor de erfgoedgemeenschap (SD 4)

4.4.1 CAG stemt zijn eigen werking af met de erfgoedgemeenschap

Voor wat betreft het roerend museaal erfgoed, brengt CAG professionele spelers samen in het collectie-overleg, dat in 2020 echter tweemaal werd uitgesteld omwille van de coronapandemie (zie ook 3.2.4.1). Daarnaast wordt via de collegagroep 'Herbestemmen' (FARO) met een twintigtal museale partners uit het erfgoedveld gewerkt naar een draaiboek voor de herbestemming van museale collecties in Vlaanderen. Daarbij komen bv. juridische aspecten aan bod, maar zullen ook best practices en concrete cases worden getoond. Overleg hiervoor vond plaats op 16 oktober en 15 december.

Het lidmaatschap van de collegagroep 'Behoud en beheer van bibliotheekerfgoed' (FARO) zorgt voor waardevolle contacten in de (erfgoed)bibliotheeksector.

De werking rond bedrijfserfgoed kreeg in 2020 een meer concrete vorm door aftoetsing met zowel het Netwerk Bedrijfserfgoed als ETWIE. Een projectmatige aanpak (met ca. 1 sector per jaar) moet toelaten om vanaf 2021 op regelmatige basis een veldtekening van de betrokken sector op te maken. Voor 2021 wordt de sector van de kunstmest samen met ETWIE onder de loep genomen. Het gaat zowel om het erfgoed van de productie van kunstmest (bedrijfsarchief, machines,…) als van de controle-organen, de distributie (reclame, voorlichting) en het gebruik ervan op het veld (werktuigen).

Jaarlijks organiseert CAG een Domein 4-Overleg (zie ook 3.2.4.2.). CAG neemt daarnaast ook actief deel aan het Domeinnetwerk Immaterieel Cultureel Erfgoed dat minimaal tweemaal per jaar bijeenkomt en stemt zijn ICE-werking af met de leden. In 2020 kwam het domeinnetwerk digitaal samen op 3 en 4 juni, en op 23 oktober. Het jaarlijkse overleg tussen CAG en het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie – Dienst Dierenwelzijn vond plaats op 15 september en 7 oktober.

In het kader van koepelproject Koffiestories werd het structureel overleg met de partners in de stuur- en adviesgroep verdergezet. Omwille van de coronamaatregelen gebeurde dit deels digitaal.

CAG ontplooit in toenemende mate een internationale werking. Dat verloopt via een actieve deelname aan internationale netwerken zoals AIMA (International Association of Agricultural Museums), ERHFA (European Rural History Film Association) en EURHO (European Rural History Organisation). Ook met KIEN, het Nederlandse expertisecentrum voor immaterieel erfgoed, wordt structureel samengewerkt.

4.4.2 CAG ontwikkelt zich verder als knooppunt binnen het agrarisch erfgoedveld en realiseert samenwerking met personen en organisaties die erfgoed niet als kerntaak hebben

CAG zet zowel binnen zijn basiswerking als binnen zijn projectwerking sterk in op samenwerking met verschillende partners uit het brede veld van landbouw, voeding en landelijk leven. Ook aan organisaties en personen die erfgoed niet als kerntaak hebben, wordt getracht zo veel mogelijk een juiste erfgoedreflex mee te geven.

Aangezien de knooppuntfunctie van CAG erg vertakt en verweven is in zoveel verschillende landbouw- en voeding-gerelateerde projecten en organisaties, beperken we ons hieronder tot enkele voor 2020 specifieke knooppuntfuncties.

In januari 2021 stelde CAG zijn werking voor in het kader van een brainstorm rond het erfgoedbeleidsplan van **stad Mechelen**.

CAG brainstormde in het kader van het project **Slimerfgoed.be** mee over het vervolg van het project (tot augustus 2021) en de uitbouw van het bijhorende platform voor onderwijserfgoed. Dat platform, op www.slimerfgoed.be, werd in het najaar van 2020 gelanceerd.

Samen met Herita en Erfgoedcel Brussel dacht CAG na over de nieuwe opstelling in het **Trammuseum Schepdaal** naar aanleiding van de 60ste verjaardag van het museum in 2022.

Erfgoedcel Noorderkempen heeft voor 2021 Leader-projectgeld verworven voor de uitrol van hun ambitieus erfgoedproject 'Goei gerief'. Hiermee willen ze het roerende (werktuigen), onroerende (gebouwen en landschapselementen) en immateriële (ambachten/technieken) agrarische erfgoed in de Noorderkempen in kaart brengen, digitaliseren en ontsluiten via publieksacties. CAG maakt deel uit van de stuurgroep en levert inhoudelijke input op het vlak van het roerende en immateriële erfgoed. Voorbereidend overleg vond plaats op 15 juni en 10 december. Het project, met een nieuw aangeworven projectmedewerker, gaat definitief van start begin januari 2021.

De samenwerking binnen het koepelproject Koffiestories werd gerealiseerd met zowel erfgoedorganisaties als partners die erfgoed niet als kerntaak hebben. Deze brede samenwerking bleek een meerwaarde voor het project.

Hieronder een overzicht per medewerker van zijn/haar engagement als vertegenwoordiger van de agrarisch erfgoedgemeenschap in klankbord- en stuurgroepen van projecten en in bestuursorganen van andere organisaties, overheidscommissies...

Chantal Bisschop

- Ondervoorzitter Beoordelingscommissie Regionale Dienstverlenende Rollen, Vlaamse Overheid
- (toegevoegd) Lid adviescommissie Cultureel-erfgoed, Vlaamse Overheid
- Lid Deelraad Erfgoed Leuven
- Lid Domeinnetwerk immaterieel cultureel erfgoed
- Lid Expertencommissie Immaterieel Cultureel Erfgoed, Vlaamse overheid
- Lid Experten Komité immaterielles Kulturerbe, Deutschsprachigen Gemeinschaft
- Lid pool experten voor Cultureel Erfgoed, Vlaamse overheid
- Lid Frietkotraad
- Lid Hondenzwemmingsraad
- Lid Observatorium voor de verscheidenheid van de brouwkunst en haar waardering in België
- Lid stuurgroep project Schaarbeekse Kriek (initiatiefnemer Provincie Vlaams-Brabant)

- Lid werkgroep ICE traditionele weidebevloeiing Lommel (initiatiefnemer Natuurpunt Noord-Limburg en Erfgoed Lommel)
- Lid Trekpaardenraad

Brecht Demasure

- Lid Algemene Vergadering Histories
- Lid pool experten voor Cultureel Erfgoed, Vlaamse overheid
- Lid Adviesgroep Cultuur- en erfgoedplatform Bie, Midwest
- Lid atelier Collectiebeleid Erfgoedlabo Leuven
- Lid Raad van Bestuur (a.i.) en Algemene Vergadering Heemkunde Vlaanderen (uitdovend in 2020)
- Lid Klankbordgroep Erfgoedinzicht (uitdovend in 2020)

Greet Draye

- Lid stuurgroep Slimerfgoed
- Lid Netwerk Bedrijfserfgoed
- Lid van de pool van deskundigen voor de Expertencommissie Immaterieel Cultureel Erfgoed
- Lid collegagroep Behoud en beheer van bibliotheekcollecties FARO

Griet Frère

- Lid adviesgroep Buurten met Erfgoed

Diantha Osseweijer

- Lid Algemene Vergadering Groentemuseum ‘t Grom
- Lid Collegagroep Digitalisering Periodieken (Faro, meemoo en Vlaamse Erfgoedbibliotheken)
- Lid Gebruikersgroep cultureel erfgoed en auteursrecht FARO
- Lid Digitaal Atelier Erfgoedlabo Leuven

Femke Paulussen

- Lid Deelraad Erfgoed Leuven
- Lid atelier presenteren en programmeren, Erfgoedlabo Leuven
- Lid Voedsel- en Landbouwadviesraad Leuven

Yves Segers

- Voorzitter Beoordelingscommissie Landelijke cultureel-erfgoedarchieven en bibliotheken, Vlaamse overheid
- (toegevoegd) Lid Adviescommissie Cultureel-erfgoed, Vlaamse overheid
- Lid pool experten voor Cultureel Erfgoed, Vlaamse overheid
- Lid directeurenoverleg landelijke dienstverlenende rollen
- Lid E-13 Erfgoedlabo Leuven
- Lid Wetenschappelijk Comité Vlaams Architectuur Instituut
- Ondervoorzitter European Rural History Film Association (ERHFA)
- Co-promotor Comparative Rural History Network (CORN)
- Lid Management committee European Rural History Organisation (EURHO)

- Lid Advisory Board International Association of Agricultural Museums (AIMA)

Bert Woestenborghs

- Lid stuurgroep 'Registratie en waardering Hoevemuseum Kapelriegoed Moorsele (initiatiefnemer erfgoedcel zuidwest)
- Lid klankbordgroep (initiatiefnemer ETWIE)
- Lid pool experten voor Cultureel Erfgoed
- Lid collegagroep 'Herbestemmen' (initiatiefnemer FARO)
- Lid stuurgroep 'Goei Gerief' (initiatiefnemer erfgoedcel Noorderkempen)
- Lid expertisepanel Thematische annotatie dialectbanden (initiatiefnemer UGent)

4.5 CAG presenteert en valoriseert via publiekswerking en communicatie het agrarisch erfgoed (SD 5)

4.5.1 Het agrarisch erfgoed wordt digitaal ontsloten en gepresenteerd voor een breed publiek via de website van CAG en andere kanalen

In het voorjaar van 2020 werd de definitieve overstap gemaakt van de website www.hetvirtueleland.be naar www.cagnet.be. Op 20 maart 2020 werd de nieuwe website officieel gelanceerd, met inbedding van de bestaande inhoud van de voormalige organisatiewebsite en erfgoedbank Het Virtuele Land, www.hetvirtueleland.be. Naast een verbeterde presentatie en indeling van de website, gericht op gebruiksvriendelijkheid en een betere vindbaarheid van informatie, werd ook de vormgeving vernieuwd. Ook werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om de beeldbank, de themaverhalen en hulpinstrumenten van de erfgoedbank zoals de bibliografie, het collectie-overzicht, rapporten en andere documentatie beter doorzoekbaar te maken, met o.a. vereenvoudigde filters en thema's voor het linken van gerelateerde content.

Tijdens dit vernieuwingstraject werden de website, erfgoedbank en achterliggende CAG-databank up to date gehouden en verder aangevuld, in lijn met resultaten uit de basis- en projectwerking van CAG.

Naast de bestaande onderdelen werd de publieke Cinema Rural Filmdatabank geïntroduceerd bij de lancering van de nieuwe website, met een voorlopig totaal van 343 publieke records (zie ook 6.1.). Vanaf maart 2020 kende de Filmdatabank 2219 bezoekers, waarvan 1605 uniek.

In kader van de vernieuwing werd overgeschakeld van Omeka naar Omeka S als open source webpublicatie systeem van de site. Dit biedt nieuwe mogelijkheden waaronder het linken, open delen, publiceren en vindbaar maken van thematische erfgoedcontent op het web. Omeka S zet in op semantische web technologieën en linked open data, met de mogelijkheid om eigen data te connecteren aan andere online resources. Zo wordt er nu gebruik gemaakt van Geonames en de koppeling met online authority files zoals VIAF en Wikidata vanuit de achterliggende CAG-databank (CollectiveAccess). Met deze koppelingen kan een bezoeker vanuit één record in de beeldbank of filmdatabank gerichte informatie vinden over de context van het beeld of de film, zoals bijvoorbeeld de gerelateerde vervaardigers. Deze links worden vanaf het voorjaar van 2021 zichtbaar gemaakt voor het publiek.

Vanuit deze denkwijze werd ook de online bibliografie 'Geschiedenis van landbouw, voeding en landelijk leven (19de en 20ste eeuw, België)' gebruiksvriendelijker gemaakt, inclusief een rechtstreekse link vanuit elke bibliografische notatie naar LIMO of Worldcat. Het onderhoud van de bibliografie verloopt sinds 2020 ook integraal via de CAG-databank. De meest recente aanvulling gebeurde in mei 2020. Naar gewoonte betrof het een combinatie van nieuw gepubliceerde artikels en boeken, alsook reeds eerder verschenen werken die nog niet waren opgenomen. De bibliografie werd sinds maart 2020 1809 keer bezocht door 1430 unieke bezoekers.

Het collectie-overzicht werd in november 2020 geactualiseerd (zie ook 4.1.1). Vanaf maart 2020 kende het collectie-overzicht 3785 bezoekers waarvan 2579 uniek.

Elk jaar verschijnen er zes geïllustreerde online verhalen over een relevant of actueel onderwerp binnen het themaveld landbouw, voeding en landelijk leven. Deze verhalen worden geschreven door medewerkers van CAG, ICAG of externe experts. In 2020 werden de volgende verhalen gepubliceerd op www.cagnet.be/page/verhalen:

- Januari: Suiker, Tienen en de IJzerenweg. Een vruchtbare wisselwerking. Greet Draye (CAG). https://cagnet.be/page/suiker-tienen-ijzerenweg.
- Maart: Floraliën Gent. Een ode aan de Vlaamse horticultuur. Jos De Wael (Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde KMLP). https://cagnet.be/page/floralien-gent-ode-vlaamse-horticultuur
- Mei: Koffiestories, de geschiedenis achter een kopje koffie. Claudia Houben (CAG), met medewerking van Piet Stoffelen (Agentschap Plantentuin Meise). https://cagnet.be/page/koffiestories-geschiedenis-achter-kopje-koffie
- Juli: Boerenvlaggen in beeld. Banistiek van de landelijke beweging in Vlaanderen. Bert Woestenborghs (CAG), m.m.v. Marc Demeyer (stafmedewerker erfgoed Landelijke Gilden). https://cagnet.be/page/boerenvlaggen-in-beeld
- September: Een jaar op het veld. Brecht Demasure (CAG), m.m.v. Hannelore Neyt, Joke Boey (Erfgoedcel Kusterfgoed) en Katrien Vervaele (auteur). https://cagnet.be/page/een-jaar-op-het-veld
- November: Frietjes en frietkotcultuur in België. Pierre Leclercq (voedingshistoricus), Chantal Bisschop (CAG) en Laura Danckaert (CAG). https://cagnet.be/page/frietjes-frietkotcultuur-belgie

Bij elk themaverhaal werden ook nieuwe beelden aangeleverd door de auteurs, die beschreven werden in de CAG-databank en gepubliceerd in de publieke beeldbank. In totaal waren dit 222 beelden.

Deze zes nieuwe verhalen werden in 2020 6735 keer bezocht, door 4956 unieke bezoekers[2]. De verhalen blijven ook na de overstap een van de best bezochte onderdelen van de website. In totaal stonden er eind 2020 85 verhalen online, vanaf maart 2020 goed voor 25.061 bezoeken, waarvan 18.689 uniek.

In 2020 werden de volgende collecties en beelden geregistreerd en beschreven in de CAG-databank, en deels ontsloten via de beeldbank op de website:

- Landbouwcollectie De Moerenaar. 41 records. Niet publiek toegankelijk.
- 'België Feest': collectie gedigitaliseerde prentkaarten uit het Fonds Vliegende Bladen van de Universiteitsbibliotheek Gent en de Prentkaartenverzameling Belfius Bank, bewaard bij de Académie Royale de Belgique. 251 records. Publiek toegankelijk.
- Collectie koffiebranderij Stroobants. 127 records. Nog niet publiek toegankelijk, de publicatie gebeurt in voorjaar 2021.

[2] Verhaal januari: 830 bezoekers waarvan 624 uniek. Maart: 1079 / 772. Mei: 2089 / 1574. Juli: 996 / 710. September: 1029 / 756. November: 1208 / 901. De bezoekerscijfers laten een duidelijke stijgende lijn zien. In verhouding scoren de verhalen van september en november over heel 2020 nog beter dan de eerder toegevoegde verhalen.

De publieke beeldbank op https://cagnet.be/page/beeldbank telde eind 2020 14108 beelden, die onder voorwaarden in hoge resolutie aangevraagd kunnen worden. Deze aanvragen worden behandeld door de stafmedewerker erfgoedbank en digitalisering. In 2020 betrof het in totaal 159 beeldaanvragen, van een enkel beeld tot 10 à 20 beelden. De aanvragen worden gedaan in kader van onderzoek, niet-commerciële of commerciële publicaties, tentoonstellingen of voor privédoeleinden. De beelden worden beschermd tegen kopiëren en worden enkel in lage resolutie getoond, om misbruik van het materiaal te voorkomen. Vanaf maart 2020 werd de beeldbank 19.599 keer bezocht door 13.666 unieke bezoekers.

Het overzicht van rapporten, publicaties en documentatie van CAG groeide verder aan in 2020 (zie ook hoofdstuk 8). De publieke rapporten en documentatie van presentaties werden ook ter beschikking gesteld op het platform Slideshare, voor het bereiken van een breder publiek.

4.5.2 CAG ontwikkelt een gevarieerde publiekswerking, met oog voor diverse doelgroepen

Corona

De publiekswerking van CAG heeft in 2020 heel wat wijzigingen ondergaan door de coronacrisis. Maatregelen om de pandemie in te dijken hadden vaak een invloed op publieksgerichte activiteiten. CAG heeft geprobeerd om doorheen de werking alternatieven te voorzien en steeds flexibele oplossingen te zoeken om de geplande initiatieven aan te passen en/of aan te vullen met een digitaal verhaal, maar over het algemeen kan toch gesteld worden dat de publiekswerking in 2020 omwille van de corona-crisis niet tot volle ontplooiing is kunnen komen.

Jaarlijks terugkerende publieksacties

Erfgoeddag

CAG zou deelnemen aan Erfgoeddag in Leuven met een activiteit in het kader van Koffiestories. Voor het thema ‘De Nacht’ bereidde CAG een kleine expo voor over koffie, de rol van cafeïne en nachtberoepen. Deze expo stond gepland in de Wandelzaal van het historische stadhuis. Aanvullend zou vrijwilliger en koffieneus Kathleen Boel een vertelling (*bedtimestory*) brengen over de oorsprong van koffie op maat van kinderen. Haar tekeningen en verzen van Heksje Rosalie zouden dit geheel begeleiden. Door de organisatoren van Erfgoeddag werd echter beslist om in regel met de geldende coronamaatregelen dit erfgoedevent te annuleren. In 2021 herneemt de organisatie van Erfgoeddag het thema ‘De Nacht’. CAG zal de expo ‘Koffiestories, een boon voor erfgoed’ presenteren en de *bedtimestory* van Heksje Rosalie over de oorsprongsgeschiedenis van koffie wordt opnieuw ingepland.

Leuven Boert

Het jaarlijkse event op het Ladeuzeplein waar de stad korte keten initiatieven en stadslandbouw in de kijker zet, werd eveneens afgelast. CAG zou deelnemen met een infostand en de expo ‘Tractor. Een ronkend verhaal’. Dit programma werd met een jaar uitgesteld en wordt hernomen in 2021.

Koffiestories

Het koepelproject Koffiestories stond in 2020 in het teken van de publieksactiviteiten. Na de onderzoeksfase was het nu het moment aangebroken om de geschiedenis en het rijke koffie-erfgoed

te presenteren aan een breed publiek. Hiervoor stonden een reizende expo, website, publieksboek en koffiefestival gepland. De overzichtstentoonstelling die in de Plantentuin in Meise zou plaatsvinden, werd omwille van renovatiewerken die vertraging opliepen, uitgesteld naar een latere datum (voorzien voorjaar 2021).

Tijdens de uitwerking van de reizende expo in het voorjaar werd snel duidelijk dat rekening moest worden gehouden met de coronamaatregelen. Er werd geopteerd om de interactieve elementen contactloos te maken en met pijltjes werden looprichting en bezoek gestuurd. Door voldoende ruimte te voorzien tussen de expo-modules kon de afstandsregel van 1,5 m worden gerealiseerd. De partners die de expo ontvingen zorgden er met een reservatiesysteem en de nodige richtlijnen steeds voor dat een bezoek coronaveilig kon verlopen. Tijdens de ontwerpfase werd meteen ook geopteerd om van deze expo een digitale 3D-versie te ontwikkelen. De expo werd integraal omgezet naar een digitale variant die online op de projectwebsite werd gepubliceerd. Het budget hiervoor werd gerecupereerd van het koffiefestival dat helaas omwille van de pandemie werd geannuleerd. Dit publieksevent wilde de koffieketen van boon tot kopje op een creatieve en multidisciplinaire manier presenteren met sofagesprekken, demo's, *tastings*,... Het stond gepland op zondag 27 september in De Hoorn, het Sluispark en OPEK in Leuven. Gezien de coronamaatregelen en de daaraan verbonden onzekerheden, werd echter beslist om dit festival te annuleren.

Bezoekersaantallen reizende expo:

- Bakkerijmuseum (Veurne): 1 juli 2020 – 31 augustus 2020: 3638 bezoekers
- BELvue museum (Brussel): 13 oktober 2020 – 31 januari 2021 : 2636 bezoekers

(Opmerking: Door de sluiting van de musea in november omwille van de coronamaatrelegen en het grote succes van de expo werd met BELvue museum afgesproken dat de expo die was voorzien tot 18 november kon worden verlengd tot en met 31 januari.)

Bezoekers online expo:

- Dd 31/12/2020: 1195 bezoekers waarvan 958 uniek.

De projectwebsite www.koffiestories.be biedt een uitgebreid overzicht van het koffie-erfgoed dat in Vlaanderen en Brussel aanwezig is. Naast praktische info lieten de *stories* het materieel en immaterieel koffie-erfgoed 'herleven'. Ook de Koffieneuzen werden er voorgesteld met hun respectievelijke onderzoeksthema's. De website werd ook het medium waarlangs de online expo werd gepresenteerd aan het brede publiek.

In december volgde het publieksboek 'Koffiestories. Een complete koffiegeschiedenis van brander tot barista'. Met uitgeverij Hannibal Books werd samengewerkt om het koffieverleden en –erfgoed op een aantrekkelijke manier te presenteren aan een breed publiek.

Ontleningen van de **expo 'Tractor. Een ronkend verhaal'** werden allemaal geannuleerd omdat publieksevents niet doorgingen.

Het binnen ICAG afgeronde doctoraatsonderzoek over de wederopbouw van het platteland na de Eerste Wereldoorlog werd gevaloriseerd in het toeristische project Feniks 2020. In samenwerking met het In Flanders Fields Museum verzorgde CAG de tijdelijke **expo 'Feniks. De wederopbouw na de**

Eerste Wereldoorlog' (7 maart 2020 – 28 februari 2021). De expo omvat zeven thema's en meer dan 220 objecten die het verhaal van de wederopbouw aan het brede publiek vertellen. Op 6 maart opende de expo Feniks, de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog in aanwezigheid van Vlaams minister van Toerisme Zuhal Demir, gedeputeerde Jurgen Vanlerberghe (Provincie West-Vlaanderen) en talloze andere genodigden. Wegens de coronamaatregelen en de sluiting van musea werd de tijdelijke expo verlengd tot 28 februari 2021 (i.p.v. 15 november 2020). Eind 2020 had de expo al 16.904. bezoekers ontvangen.

In samenwerking met ICAG werden ook in 2020 een aantal **ICAG-seminaries** georganiseerd. Het eerste in de reeks (6 februari) kon nog fysiek doorgaan in het Atrechtcollege. Na de lockdown en met het verplichte telewerk werd geopteerd om vanaf juni de ICAG-seminaries als een webinar te presenteren. De vooropgestelde programmatie werd wel licht aangepast:

- 6 februari 2020, prof. dr. ir-arch. Elke Vanempten (Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek), Koersverandering in het productief landschap, inspirerende lessen voor open ruimte behoud uit vijf experimenten (41 deelnemers).
- 19 oktober 2020 (webinar), dra. Marisa De Picker & prof. dr. Pieter Verstraete (KU Leuven), De herstellende kracht van de akker. Landbouw en de heropvoeding van invalide soldaten van de Eerste Wereldoorlog, 1914-1925 (40 deelnemers).
- 23 november 2020 (webinar), dr. Peter Van Dam (Universiteit van Amsterdam), Boontje komt om zijn loontje': Hoe fair trade-koffie in de supermarkt belandde (42 deelnemers).

De webinars werden na toestemming integraal opgenomen en aangeboden op de website.

De jaarlijkse **contactdag** van CAG, die eerst in het voorjaar en daarna in het najaar gepland werd en in Cinematek zou doorgaan met als thema Cinema Rural, diende wegens de corona-omstandigheden tot twee maal toe geannuleerd te worden. Vermits de netwerkfunctie als een grote meerwaarde van onze contactdagen wordt aanzien, werd er bewust gekozen om deze contactdag niet online te laten plaatsvinden.

4.5.3 Een moderne en doelgerichte communicatie krijgt blijvende aandacht

De website www.cagnet.be vormde in 2020 een belangrijke schakel in de communicatie van de organisatie. Niet alleen bevat de website een uitgebreide beeld- en kennisbank met betrekking tot het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven. Het is tevens ook het belangrijkste kanaal om over de werking en dienstverlening van CAG te berichten. In maart 2020 werd de vernieuwde site voorgesteld aan het publiek. Naar analogie met de vernieuwing van de website kreeg ook de nieuwsbrief een update. Vanaf maart werd deze opgemaakt in Mailchimp, volgens een template ontwikkeld door het ontwerpbureau Statik. Dankzij Mailchimp werd het opvolgen van de statistieken omtrent het aantal abonnees en de verzendingen sterk vereenvoudigd, net als het praktisch uitwerken van de nieuwsbrief. Het opzet van de nieuwsbrief bleef grotendeels hetzelfde, met de aankondiging van het nieuwe themaverhaal, korte nieuwsberichten met een link naar de website en aankondigingen van activiteiten of vormingen.
Vanaf september werd overgeschakeld naar een maandelijkse nieuwsbrief (ipv tweemaandelijks), waarbij werd afgewisseld tussen een beeld in de kijker en een themaverhaal. Het aantal nieuwsitems per nieuwsbrief kon op die manier beperkt blijven, wat de toegankelijkheid bevorderde. Analyse van

het aantal gelezen artikels in de nieuwsbrief gaf aan dat eenzelfde bereik werd gerealiseerd als bij de tweemaandelijkse nieuwsbrief. Door de nieuwsbrief in een frequenter ritme aan te bieden, konden meer thema's opgenomen worden en werd de erfgoedgemeenschap vaker geïnformeerd. Eind 2020 ontvingen 2975 ingeschrevenen de nieuwsbrief, met een gemiddelde *open rate* van 37.5% en *click rate* van 13%, over een totaal van negen nieuwsbriefverzendingen.

Eind 2020 werden de homepage en de webpagina's waarin CAG wordt voorgesteld in het Engels vertaald, zie https://cagnet.be/s/en/page/home. De eerste voorbereidingen werden getroffen om een halfjaarlijkse Engelstalige nieuwsbrief in 2021 te kunnen versturen.

De vernieuwde look&feel van de website werd doorgetrokken in de huisstijl van CAG. Vormgevingsbureau Tripleclick ontwikkelde een huisstijlgids en templates voor de opmaak van documenten.

Om de werking van CAG op een overzichtelijke manier te presenteren aan een breed publiek werd in 2020 een publieksversie van het jaarverslag van 2019 opgemaakt. Deze verkorte versie met infografics werd via de nieuwsbrief gedeeld en gepubliceerd op de website. Dit initiatief werd positief geëvalueerd en zal ook in de komende jaren uitgewerkt worden.

CAG zette in 2020 verder in op communicatie via sociale media. Zowel op Facebook als op Instagram (@centrumagrarischegeschiedenis en @koffiestories_) deelde CAG interessante informatie, beelden en evenementen met betrekking tot de geschiedenis en het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven. Voor het breder delen van diverse resultaten van de werking van CAG werd er ook ingezet op de platformen van Vimeo, Slideshare en Soundcloud, om zo een meer divers publiek te bereiken en deze inhoud gemakkelijker te verspreiden.
Alle sociale mediakanalen kenden een aangroei van het aantal volgers (zie ook hoofdstuk 10 'CAG in cijfers'). Met in totaal 144 berichten op de Facebookpagina werd een gemiddeld bereik van 760 personen behaald, waarvan gemiddeld 66 mensen in interactie gingen met het bericht. Er waren enkele uitschieters van boven de 5000 personen die de berichten van CAG in hun overzicht te zien kregen, o.a. met de goed onthaalde videocampagne in het kader van Cinema Rural.

De projectwebsite www.koffiestories.be vormde de centrale schakel in de communicatie van het koepelproject Koffiestories en zal dat ook in de komende jaren (2021-2022) blijven. De website bevatte een overzicht van het erfgoed dat in kaart werd gebracht en de verschillende spelers in de koffiesector waarmee werd samengewerkt. Ook deelde de website informatie over de publieksactiviteiten (data, locaties en geldende voorschriften rond reservatie voor de reizende expo). Daarnaast kreeg het project een volwaardige neerslag op de website. Het luik *(Hi)stories* gaf meer duiding bij de diversiteit van het koffie-erfgoed. Via de website kregen bezoekers toegang tot de online expo, waardoor dit een zeer belangrijk kanaal werd voor het project. De hosting van de website wordt tot eind 2022 verzekerd zodat de informatie en de online expo beschikbaar blijven voor het brede publiek. Daarna zal de informatie op een structurele manier worden geïntegreerd in www.cagnet.be . De communicatie rond het project en de activiteiten verliep via de nieuwsbrief van CAG. Waar mogelijk en wenselijk communiceerden de partners van het project via hun eigen kanalen over Koffiestories of deelaspecten van het project. Op sociale media werden geregeld inhoudelijke en informatieve berichten gepost. Een apart instagramaccount werd opgericht onder de naam @koffiestories_ en op dit account blijven ook

in 2021 berichten verschijnen. Persberichten werden verstuurd naar aanleiding van de opening van de reizende expo in het Bakkerijmuseum en bij de opening in het BELvue museum. Ook ter promotie van de publicatie ‘Koffiestories. Een complete koffiegeschiedenis van brander tot barista’ werd een persbericht verstuurd.

4.6 CAG realiseert alle randvoorwaarden om als kwaliteitsvolle organisatie zijn missie op een duurzame manier te realiseren (SD 6)

4.6.1 CAG creëert een warme en stimulerende werkomgeving en investeert in een duurzaam personeelsbeleid

Helaas was 2020 een jaar dat op werkgebied geen voorgaande heeft. Omwille van de coronacrisis en de daaraan gekoppelde maatregelen werd telewerk de norm voor de grootste periode van het jaar. We werden (verplicht) experten in het online vergaderen via Skype for Business, Teams, en alle andere mogelijke communicatietools. Dit was enerzijds tijdbesparend en dus positief wegens het wegvallen van lange verplaatsingen naar een of andere uithoek in Vlaanderen, maar anderzijds beperkend en hinderlijk voor een goede teamspirit, het uitwerken van talrijke publieksactiviteiten en het netwerken aan het begin of het eind van fysieke vergaderingen en bijeenkomsten.

Ook de meeste vormingsactiviteiten gingen online door (zie ook 4.3.1.1.). Een uitzondering daarop vormde het incompany-vormingsmoment rond het maken van podcasts, dat gegeven werd door WAJOO en gevolgd werd door collega's Femke Paulussen, Chantal Bisschop, Griet Frère en Brecht Demasure. Vermits deze vorming in januari gepland was, toen corona nog een 'ver van ons bed'-verhaal was, kon deze opleiding nog fysiek doorgaan in onze kantoren.

Om het thuiswerk zo ergonomisch mogelijk te laten verlopen, kon elke CAG-medewerker de hulpmiddelen waarover hij/zij op kantoor beschikt (laptop, scherm, klavier, bureaustoel, …) tijdelijk mee naar huis nemen. Om de afspraken rond het verplichte telewerk te formaliseren, werd aan het huishoudelijk reglement een hoofdstuk toegevoegd hierover. CAG volgt de aanbevelingen van KU Leuven op dit vlak.

Wekelijks organiseerden we minstens twee digitale koffiepauzes met alle collega's. Bedoeling was om niet enkel over het werk te babbelen, maar ook het tussendoor 'keuvelen' zoals tijdens de normale koffiepauzes niet te verleren.

Toen in de zomer de lockdown werd teruggeschroefd en alle medewerkers halftijds op kantoor en halftijds thuis werkten, profiteerden we er ook van om eenmalig een 'informele' nevenactiviteit te organiseren voor de versterking van de sociale cohesie binnen het team. Op dinsdag 23 juni organiseerden we een light-versie van onze jaarlijkse personeelsuitstap: een picknick in het stadspark, met aansluitend een wandeling door Leuven. Het was een ware verademing om als voltallig team nog eens fysiek samen te zijn.

CAG verwerft de nodige financiële middelen en investeert deze om zijn doelstellingen te realiseren
De werkingstoelage van CAG in de beleidsperiode 2019-2023 bedraagt 412.000 euro, maar werd in 2020 wegens besparingen herleid tot 402.672 euro. Met dit bedrag werden in 2020 de opgenomen acties en doelstellingen uit het beleidsplan en het actieplan 2020 uitgevoerd. Daarnaast werden in 2020 ook weer een aantal projectsubsidies binnengehaald voor nieuwe of uitdieping van bestaande projecten (zie ook hoofdstuk 6). Over de concrete invulling van deze extra projectgelden werd telkens

goed overlegd met de subsidiërende overheden en instellingen en de gemaakte afspraken werden telkens in samenwerkingsakkoorden gegoten.

Voor het goed beheer van al deze middelen werd zoals steeds een begroting opgesteld en de beschikbare budgetten werden doorheen het jaar regelmatig opgevolgd door de stafmedewerker administratie en gerapporteerd aan de clusterverantwoordelijken en coördinator. Op 3 september werd samen met de boekhouder een grondige halfjaarlijkse controle van de rekeningen uitgevoerd, die aan de voorzitter en Raad van Bestuur werd toegelicht.

4.6.2 CAG heeft een gepaste en gedragen organisatiestructuur en integreert de regels inzake goed bestuur blijvend in zijn werking

Sinds midden 2019 is de dagelijkse werking van CAG ondergebracht in drie clusters (zie 3.2.1.). Na ongeveer één jaar achtten we het nuttig om deze vernieuwing te evalueren. In de maand oktober werden daarom binnen de clusters alle betrokkenen bevraagd en daarna werden de resultaten van deze evaluatie tijdens een gezamenlijke teamvergadering overlopen. De voornaamste conclusies uit deze evaluatie waren dat:

- de clusterwerking voor meer overleg binnen de eigen cluster zorgt, maar voor minder overleg tussen de verschillende clusters;
- veel collega's het gevoel hebben dat ze onvoldoende op de hoogte zijn van wat er in de andere clusters gebeurt en wat er op het algemeen clusteroverleg wordt besproken;
- het niet altijd duidelijk is welke beslissingen binnen de cluster kunnen worden genomen en wat de verantwoordelijkheden zijn van de clusterverantwoordelijken.

Er werd daarom besloten om de clusterstructuur en -werking voorlopig te behouden, maar deze te verduidelijken en betere afspraken te maken. We beschouwen het eerste jaar als een groeiproces, waarin iedereen vertrouwd diende te worden met de nieuwe manier van werken en het voor iedereen een beetje een zoektocht werd. Bovendien zorgde corona en het vele telewerken ervoor dat de implementatie ervan moeizamer verliep dan verhoopt. Om tegemoet te komen aan de geformuleerde pijnpunten van de nieuwe structuur, werkte de coördinator een nota uit waarin de doelstellingen van de clusterwerking en de verantwoordelijkheden van de clusterverantwoordelijken duidelijker geformuleerd zijn. Er werd beslist om op basis van deze nota verder te werken en zo de clusterwerking de kans te geven om zich ten volle te ontplooien. In mei 2021 is een nieuwe evaluatie gepland.

De jaarlijkse functioneringsgesprekken vonden (online) plaats in november.

4.6.3 CAG verweeft de basisprincipes van duurzaamheid en ecologisch bewustzijn sterker in zijn werking

Naast alle reeds toegepaste duurzaamheidsacties die in de jaarverslagen van de voorbije jaren telkens werden toegelicht, heeft de coronacrisis ervoor gezorgd dat het online gebeuren in 2020 een spectaculaire sprong heeft gemaakt. Niet enkel voor overleg en vergaderingen, maar ook voor publieksactiviteiten (bv. expo Koffiestories) en vormingen (bv. ICAG-seminaries) heeft CAG, net zoals de meeste organisaties, op dit gebied enorme inspanningen geleverd. Verplaatsingen werden

gehalveerd en vergaderingen en vormingen zullen indien mogelijk in de toekomst ook meer en meer online verlopen. Op deze manier kan tijdswinst worden geboekt en kunnen er veelal meer mensen aansluiten.

In de loop van 2020 werd de beslissing genomen om op kantoor niet langer drinkwater uit glazen flessen te bestellen voor werknemers en bezoekers, maar over te stappen op een tapsysteem, dat aangesloten is op de waterleiding.

Bij de vernieuwing van de armaturen in de huurloods in Zwevezele waar de Collectie Bulskampveld bewaard wordt, verving een plaatselijke elektricien alle TL-lampen door led-TL-lampen, die veel energiezuiniger zijn.

Door de coronapandemie kon de geplande vrijwilligersactiviteit in WZC Booghuys in Leuven niet doorgaan. Er zal bekeken worden of dit in de loop van 2021 terug kan opgenomen worden.

5 Taak inzake de werking van de Collectie Bulskampveld

5.1 CAG beheert de Collectie Bulskampveld volgens de regels van de kunst en het voortbestaan ervan wordt verzekerd (SD 1)

5.1.1 Beschikken over een degelijk informatiebeheer (OD 1.1)

De objecten van de Collectie Bulskampveld zijn geregistreerd in het collectieregistratiesysteem Adlib (webversie Axiell Collections). De databank bleef zoveel mogelijk up-to-date. Wijzigingen en informatie over standplaats, toestand, bruikleen en conserveringsbehandeling werden steeds in het systeem aangepast. In 2020 vulde de collectiebeheerder verder de records aan waarvan de beschrijving deels of volledig ontbreekt, maar waar wel een foto en standplaatsinformatie van bestaat. Gezien object na object bekeken wordt, is het onduidelijk hoeveel records in totaal werden aangepast. Het betreft grotendeels objecten uit de deelcollectie ambachten die in 2015-2016 niet volledig door het MOT zijn geregistreerd.

In 2020 bezocht de collectiebeheerder quasi maandelijks de Collectie Bulskampveld in het depot in Zwevezele (15 januari, 30 januari, 6 februari, 13 maart, 5 mei, 3 juni, 1 en 2 juli, 31 augustus, 7 oktober, 13 oktober, 19 oktober, 19 november, 16 december). Bij elk bezoek werd een rondgang door de collectie gemaakt en werden mogelijke calamiteiten opgespoord. Regelmatig vond er een toestandscontrole plaats voor een deel van de collectie. Dergelijke controles waren ook steeds gekoppeld aan een standplaatscontrole.

5.1.2 Realiseren van een kwaliteitsvolle bewaaromgeving (OD 1.2)

Het depot in Zwevezele kreeg in 2020 een grondige update. Sinds CAG verantwoordelijk is voor de Collectie Bulskampveld (2018) was er regelmatig waterinsijpeling in het gebouw. Scheurtjes in de opstaande wanden van het platte dak van de loods waren de voornaamste oorzaak. De collectie kwam echter nooit in contact met het hemelwater. Op aandringen van CAG zocht de verhuurder een duurzame oplossing. In de zomer van 2020 werd het dak van het loodsencomplex op kosten van de verhuurder volledig vernieuwd. De toestand van de collectie blijft zo gewaarborgd.

Een tweede grote ingreep in het depot was de vernieuwing van de verlichting in de grote loods. Bij een controle in 2019 werd vastgesteld dat liefst een derde van de TL-lampen niet werkte. Gezien het mogelijke brandgevaar en de brandverzekering een veilige verlichting vereist, was actie hier noodzakelijk. Op kosten van CAG verving een lokale elektricien in het voorjaar van 2020 alle 197 lampen van de grote loods. De nieuwe LED-TL-lampen zijn energiezuiniger dan hun voorgangers. Om veilig te werken, werden gedurende de werkzaamheden een aantal karren verzet naar de middelgrote loods. Hierdoor was er ruimte om boerenwagen 177 (erkend topstuk) een vaste plek dichter bij de ingang te bezorgen. Bij een mogelijke calamiteit kan deze sneller worden geëvacueerd.

De klimaatregistratie van het depot werd ook in 2020 verdergezet. De twee dataloggers in het depot meten om het kwartier de temperatuur en de relatieve vochtigheid. Op 11 juni 2020 beschikten we over de resultaten van de jaarmeting (12 juni 2019 – 11 juni 2020). In de grote loods was de

minimumtemperatuur 6,4°C en de maximumtemperatuur 26,8°C. In de periode juni 2019 – juni 2020 was het gemiddeld 13,9°C in de ruimte. Ter vergelijking: voor de periode 2018-2019 was dit respectievelijk 4,6°C; 26,8°C en 14,2°C. De relatieve vochtigheid in de grote loods bedroeg minimaal 60,5% en maximaal 93,5%. Gemiddeld was de RV 79,5%. In 2018-2019 waren deze waardes 56,7%; 87,3% en 78,6%.

Voor de periode 2019-2020 had de kleine loods een minimumtemperatuur van 4,7°C en een maximumtemperatuur van 29,1°C. Het was gemiddeld 13,9°C. In 2018-2019 was dit 1,5°C; 29,4°C en 14,0°C in de kleine loods. De RV in de kleine loods bedroeg minimaal 47,9% en maximaal 91,9%. Gemiddeld was de RV er 75,9%. Het jaar voordien was dit 46,7%, 91,5% en 76,0%. De resultaten blijven jaarlijks rond dezelfde waarde schommelen. Opvallend voor de periode 2019-2020 is dat de minimumtemperatuur in beide loodsen merkelijk minder laag was dan het jaar ervoor. De zachte winter van 2019-2020 is een mogelijke verklaring.

De relatieve vochtigheid blijft in beide loodsen minder goed scoren. Een streefwaarde tussen 40 en 60% wordt als optimaal beschouwd. Enkel in de zomer wordt dit benaderd. Het is niet gemakkelijk om dit aan te passen. Het depot blijft een loods en ingrepen op het binnenklimaat zijn geen evidentie (praktisch, financieel). Op 1 juli 2020 zijn de dataloggers opnieuw in het depot geplaatst en geladen voor twee jaar.

Verder waren er de jaarlijkse controles van de technische installaties en de depothulpmiddelen. Op 15 januari was er controle van de brandblusapparaten (SomatiFIE). Een aantal verouderde toestellen werd vervangen door nieuwe exemplaren. Op 30 januari werd de verwarmingsinstallatie (stookolie) gecontroleerd en goedgekeurd (VIVOX). Naar jaarlijkse gewoonte werd in maart ook het calamiteitenplan geüpdatet (onder meer de lokalisering van de topstukken). In het calamiteitenplan zijn de belangrijkste richtlijnen inzake goed depotbeheer opgesomd. In 2021 wordt het plan voorgelegd aan de gemeente Wingene, de lokale politie en brandweer.

In 2020 werd geen anoxiebehandeling uitgevoerd. Het beschikbare budget werd aangewend voor de vervanging van de TL-lampen en er waren ook weinig bruikleenaanvragen. In 2020 is op 19 november – naar jaarlijkse gewoonte – wel een insecticidebehandeling uitgevoerd op basis van verschillende toestandscontroles. In totaal kregen 150 stukken een behandeling. De uitgevoerde insecticidebehandelingen zijn steeds in Adlib ingevoerd.

5.1.3 Faciliteren en realiseren van een efficiënt en open bruikleenverkeer (OD 1.3)

Collectie Bulskampveld staat steeds open voor bruikleenaanvragen. In 2020 waren deze echter door corona beperkt.

In 2020 waren er vier bruiklenen:

- In het kader van 10 jaar archeologisch onderzoek in Zuid-Oost-Vlaanderen organiseert Archeocentrum Velzeke de tentoonstelling ‘Landschap Doorgrond’. Eén ploeg van

Bulskampveld werd daarvoor al in 2019 ontleend (1 object, uitgeleend van 14 oktober 2019 tot en met 31 december 2020).

- Ter herdenking van de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog organiseert het In Flanders Fields Museum is samenwerking met andere partners de tentoonstelling 'Feniks 2020. De wederopbouw van de Westhoek'. Ook het herstel van de landbouw komt aan bod. Uit de Collectie Bulskamvpeld zijn enkele voorwerpen ontleend voor de expo (4 objecten, uitgeleend van 6 maart 2020 tot en met 13 maart 2021).
- Ook de Gemeente Koekelare kwam bij de Collectie Bulskampveld terecht voor de aankleding van hun expo over de wederopbouw na WOI. De tentoonstelling vindt plaats in het Fransmansmusem en kreeg volgende titel mee: 'Plantrekkers. Terugkeren en herbeginnen na de Eerste Wereldoorlog' (4 objecten, uitgeleend van 23 maart 2020 tot 30 april 2021).
- De dienst Stadsarcheologie van de stad Gent organiseert een tentoonstelling over enkele middeleeuwse vondsten. Door de restanten van een middeleeuwse slijpsteen kwam de dienst bij Collectie Bulskampveld aankloppen voor de ontlening van een intacte (weliswaar 19de-eeuwse) slijpsteen. De expo vindt plaats in De Zwart Doos (stadsarchief Gent) en noemt 'In het spoor van Letardus. Middeleeuws Maalte onder the loop' (1 object, uitgeleend van 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021).

In 2020 stond de expo 'Herders in de Zwinstreek', georganiseerd door Collectie Bulskampveld i.s.m. Sincfala Museum, op het programma. Door de uitbraak van COVID-19 werd deze tentoonstelling uitgesteld naar 2 april tot 24 mei 2021. In deze expo zijn ook enkele stukken van de Collectie Bulskampveld te zien (4 objecten).

5.2 CAG verwerft nieuwe kennis met betrekking tot de kern van de Collectie Bulskampveld en wisselt deze kennis uit (SD 2)

5.2.1 Uitbouw van de eigen expertise aan de hand van onderzoek (OD 2.1)

5.2.1.1 Algemeen onderzoek

CAG verdiepte zich in 2020 verder in de geschiedenis en evolutie van de Collectie Bulskampveld. Samen met de collectiebeheerder bezochten Johan Vansteenkiste, voormalig collectiebeheerder (Provincie West-Vlaanderen), en Arthur Vandendorpe, schenker van een enorme deelcollectie ambachten, de collectie, respectievelijk op 6 februari en 13 maart. Op 2 juli 2020 kwam de gepensioneerde landbouwer Frans Maeyaert (1929-2020) en tevens schenker van een driewielkar (inv. nr. 181, topstuk) naar het depot. Hun ervaring en verhalen werden in de mate van het mogelijke gecapteerd en toegevoegd aan de beschrijvingen in Adlib.

De ambitie om verder op zoek te gaan naar de verhalen achter de collectie werden grotendeels stilgelegd door de coronamaatregelen. In het kader van de rubriek 'object in de kijker' (zie 5.3.1) werd wel maandelijks kleinschalig onderzoek verricht naar een object uit de collectie. Zo slaagde CAG erin om via nazaten meer informatie te verzamelen over smid Leon De Pauw uit Sint-Michiels-Brugge waarvan een uithangbord wordt bewaard. Ook over een boomezel (inv. nr. 307) en de kavane (inv. nr. 604) werd extra info gevonden. Die gegevens werden in het collectiebeheerssysteem aangevuld.

Op vraag van het departement Cultuur, Jeugd en Media buigt CAG zich ook over een update van de verzekeringswaarde van de Collectie Bulskampveld. Voor elk stuk wordt nagegaan of de bestaande waarde nog accuraat is. Aangezien veel stukken tot nu toe enkel een waarde in groep toegekend kregen, is dit een zeer arbeidsintensieve taak. Hiervoor wordt ook overlegd met collega's van het MOT en het Karrenmuseum. In 2021 loopt deze taak verder.

5.2.1.2 Ontwikkeling van thema's verbonden aan collectie

In 2020 werden verschillende onderwerpen verbonden aan de Collectie Bulskampveld diepgaander bestudeerd. Dat was hoofdzakelijk een verderzetting van het onderzoek dat startte in 2019. Eerst en vooral werd er verder historisch onderzoek verricht naar de kavane, een verplaatsbare herdershut (inv. nr. 604). Dit collectiestuk ligt aan de basis van het project 'Herders in de Zwinstreek' (zie verder). Het onderzoek spitste zich concreet toe op literatuuronderzoek, een speurtocht naar beeldmateriaal en het in kaart brengen van herderserfgoed. Ook Johan Vansteenkiste (6 februari) en voormalig technisch medewerker van de Collectie Bulskampveld Elie Van Acker (25 juni) werden hierover bevraagd.

Op basis van de gevonden gegevens en op vraag van de stuurgroep van het project 'Herders in de Zwinstreek' werkte de collectiebeheerder aan een dossier om de kavane als Vlaams topstuk te laten erkennen. Omwille van verschillende argumenten verdient het stuk haar plaats op de topstukkenlijst. De kavane scoort hoog op het vlak van zeldzaamheid en cultuurhistorische waarde. Vooreerst is de herdershut een uniek stuk. In Vlaanderen zijn er geen vergelijkbare stukken. Ten tweede is er het cultuurhistorische belang. Er is immers weinig tastbaar schapen- en herderserfgoed overgeleverd. Dit

is één van de weinige objecten die het verhaal van de schapenteelt in Vlaanderen kan brengen. De aanvraag ondersteunde ten derde het borgen van het immaterieel erfgoed van herders en schapen. Tot in de negentiende eeuw was het hoeden van schapen in schorre- en heidegebied een gangbare praktijk. Vandaag zijn in de Zwinstreek en bij uitbreiding in Vlaanderen ook nog diverse herders aan de slag. De Topstukkenraad formuleerde echter een negatief advies inzake de erkenning van de kavane als topstuk. Er waren te veel twijfels over de authenticiteit en restauratie van het stuk. De raad sprak wel haar waardering uit over het gevoerde onderzoek.

Het grootste gedeelte van 2020 werd echter besteed aan het onderzoek rond de 'Wagenmakerij in Vlaanderen'. Daarbij werden drie grote onderzoeksvragen geformuleerd. 1. Wat is een wagenmaker? 2. Welke socio-economische rol vervulde een wagenmaker? 3. Hoe evolueerde het ambacht van wagenmaker? Elk van deze hoofdvragen is onderverdeeld in verschillende deelvragen.

Het onderzoek zelf startte bij een diepgaand literatuuronderzoek. Er zijn veel heemkundige artikels die een lokale wagenmaker behandelen. Vervolgens werd ook prospectie gedaan in online beeldbanken naar relevant beeldmateriaal. Daarnaast werd er ook bronnenonderzoek gevoerd (industrietellingen, dossiers van gevaarlijke, hinderlijke en ongezonde bedrijven, archivalia, rekeningboeken...). Op 15 juli werd een eerste verkennend bezoek gebracht aan het Meertens Instituut in Amsterdam dat het archief bewaart van Jan Theuwissen. Theuwissen was als onderzoeker verbonden aan het K.C. Peeters Instituut voor Volkskunde te Antwerpen. Hij promoveerde op de studie 'Het landbouwvoertuig in de etnologie van de Kempen'. Het archief in het Meertens Instituut bevat brieven, volkskundige vragenlijsten, klantenboeken van wagenmakers... van zijn onderzoek. Afhankelijk van de coronamaatregelen volgt in 2021 nog een tweede bezoek.

Ook interviews met experts en nazaten van wagenmakers vergrootten de kennis over de wagenmakerij in Vlaanderen. Johan Vansteenkiste (6 februari), Arthur Vandendorpe (13 maart), Willem Vermandere (25 mei), Elie Van Acker (25 juni) en Willy en Heidi Loenders (28 oktober) werden hierover bevraagd. Een oproep voor relevant materiaal leverde 23 reacties op waaronder beeldmateriaal en verwijzingen naar literatuur.

In 2020 bezocht de collectiebeheerder van Collectie Bulskampveld ook heel wat instellingen, musea en privéverzamelaars met wagenmakerserfgoed. Zie 4.1.1 voor een overzicht. Uit de bezoeken bleek er geen duidelijk verschil tussen wagenmakerserfgoed en schrijnwerkerserfgoed. Vaak delen ze generieke handwerktuigen. Het erfgoed zelf wordt onder wisselende omstandigheden bewaard. Vaak zijn de stukken niet geïnventariseerd omwille van beperkte middelen, andere prioriteiten (publiekswerking) of geen tijd. Vooral voor privéverzamelaars was de hamvraag echter steeds: wat met de collectie na ons? Hun kinderen en verwanten hebben doorgaans weinig interesse in dergelijk erfgoed.

Erfgoedonderzoek heeft baat bij co-creatie. Daarom startte CAG in samenwerking met Histories in oktober 2020 met een participatief traject voor heemkundigen en particuliere onderzoekers. De bedoeling was om per provincie mensen samen te brengen die de interesse voor wagenmakerij delen (zie ook 5.3.2).

In 2021 wordt het onderzoek naar de wagenmakerij in Vlaanderen afgerond en verschijnt een overzichtelijk rapport met de belangrijkste inzichten.

5.2.2 Ontsluiten van de opgedane kennis en expertise over de collectie en delen met de eigen erfgoedgemeenschap en het brede publiek (OD 2.2)

In 2020 werd ingezet op het ontsluiten van de opgedane kennis over herders in de Zwinstreek. De website werd aangevuld met een pagina over het collectiestuk de kavane en de podcast 'Schaapjes op het droge' (zie 5.3.2). Tegelijkertijd met de expo 'Herders in de Zwinstreek' zou normaal gezien in 2020 een themapagina op de website verschijnen. Dit is uitgesteld naar 2021. Wel verscheen in 2020 een artikel in een heemkundig tijdschrift over de kavane en herders in de Zwinstreek: Demasure B., 'Een uniek stukje herderserfgoed in de Zwinstreek: de kavane', in: *Rond de Poldertorens*, (62) 2020, nr. 2, p. 48-67.

CAG organiseerde in het najaar van 2020 vormingssessies voor geïnteresseerden over de wagenmakerij in Vlaanderen. De online vorming 'Je eigen onderzoek naar wagenmakerij' i.s.m. Histories had als doel het globale onderzoek naar de wagenmakerij in Vlaanderen te ondersteunen. De vormingssessies reikten handvatten aan om wagenmakers in de eigen regio en/of (familie)geschiedenissen bloot te leggen. De vormingen, verspreid over vier avonden in september en oktober, lokten in totaal 42 deelnemers. Er komt een vervolgtraject onder begeleiding van CAG en Histories. In het kader van deze vorming werd een handleiding opgesteld over hoe je zelfstandig onderzoek kan voeren naar de geschiedenis van de wagenmakerij. De handleiding is beschikbaar op de website.

Om de Collectie Bulskampveld en de expertise van de medewerkers beter bekend te maken bij een breed (online) publiek, zijn in 2020 een aantal artikelen op Wikipedia aangemaakt of aangevuld. Het gaat over de lemma's 'driewielkar', 'gareelmaker', 'lattenklieven' en 'Collectie Bulskampveld'.

5.3 De Collectie Bulskampveld wordt via publiekswerking en communicatie gepresenteerd en gevaloriseerd (SD 3)

5.3.1 Digitaal ontsluiten en presenteren van de collectie voor een breed publiek via een eigen website en andere digitale media (OD 3.1)

Op 20 maart 2020 werd de nieuwe website officieel gelanceerd samen met die van CAG (zie 4.5.1). Voortaan heeft Collectie Bulskampveld een eigen huisstijl en vormgeving die beter aansluit bij die van CAG. De inhoud en indeling van de voormalige website zijn grotendeels overgenomen. Nieuw is het maandelijks 'object in de kijker' en het gebruik van themapagina's. Verder werd het overzicht van nieuws en activiteiten aangevuld.

Sinds maart 2020 zet CAG maandelijks een object van de Collectie Bulskampveld in de kijker. Elk collectiestuk is immers uniek. De bedoeling is om vanuit een actuele insteek het verhaal achter een specifiek object te vertellen. In 2020 waren dit de objecten:

- Maart: kavane (inv. nr. 604)
- April: beerbak (2)
- Mei: bakje / afgedankte klomp (AV0070)
- Juni: wentelploeg (271)
- Juli en augustus: boomezel (307)
- September: hondenkar (422 en 423)
- Oktober: ploeg (443)
- November: naambord / uithangplaat (4010)
- December: pik (938) en pikhaak (958)

De website werd ook aangevuld met twee themapagina's over kuiperij en kleur. Een themapagina laat de bezoeker toe de Collectie Bulskampveld vanuit een bepaalde invalshoek te bekijken. Het ambacht van de kuiper of de tonnenmaker is één van de vele deelcollecties die de Collectie Bulskampveld rijk is. Op de themapagina kleur leest de bezoeker meer over het gebruik van kleurverf bij landbouwobjecten.

Het publieksbereik van de website Collectie Bulskampveld ligt door de vernieuwing beduidend hoger. In 2020 werd in totaal de website 3737 keer bezocht, waarvan 2578 unieke bezoekers. De bezoekers bekeken in totaal 10.741 pagina's. Om nog meer verkeer naar de website te genereren, werd beslist om het object in de kijker ook maandelijks in de nieuwsbrief van CAG op te nemen.

Tot slot werd in 2020 geëxperimenteerd met sociale media als Facebook en Instagram. Maandelijks werd een bericht gepost op de Facebook- en/of Instagrampagina van CAG. De berichten zorgden duidelijk voor een boost aan verkeer naar de website. Berichten over de podcast 'Schaapjes op het droge', een onbekend voorwerp in de collectie en de oproep naar materiaal over wagenmakerij deden het opvallend goed met respectievelijk een bereik van 3500, 8700 en 1700 accounts. Via Instagram werden naar aanleiding van het object in de kijker ook stories gemaakt. We bereiken hierbij zo'n 60 tot 70 accounts.

5.3.2 Ontwikkelen van een gevarieerde publiekswerking in samenwerking met diverse (erfgoed)partners en met oog voor diverse doelgroepen (OD 3.2)

Het was de bedoeling om in 2020 via het project 'Herders in de Zwinstreek' het brede publiek te informeren over de kavane en het leven van de herders in de Zwinstreek vroeger en nu. Door corona werden de geplande expo's in Museum Sincfala en Zwin Natuur Park en de activiteiten voor Erfgoeddag met een jaar uitgesteld. CAG publiceerde wel in april 2020 de podcast 'Schaapjes op het droge' en organiseerde verschillende online vormingsactiviteiten in samenwerking met Histories over onderzoek naar wagenmakerij.

In het kader van het project 'Herders in de Zwinstreek' ging CAG begin 2020 praten met drie herders die vandaag actief zijn in de Zwinstreek: Koen Pille, Carola van den Handel en Leen Ricour. De interviews werden door podcastmaker Niels De Keukelaere van Wajoo herwerkt tot de podcast 'Schaapjes op het droge'. In drie afleveringen van telkens 20 minuten vertellen de herders over hun beroep, hun taak als natuurbeheerder en de band met hun dieren. Bioloog Arnout Zwaenepoel geeft extra duiding. De podcastafleveringen werden via SoundCloud, Spotify en Apple Podcasts in totaal per aflevering 656, 355 en 389 keer afgespeeld.

Ter voorbereiding van de uitgestelde expo 'Schaapjes op het droge' in Sincfala werd in de zomer van 2020 een educatieve rondleiding uitgewerkt voor het lager onderwijs. Op een speelse manier ontdekken lagereschoolkinderen het beroep van herder en het nut van schapen.

In het najaar van 2020 organiseerde CAG in samenwerking met Histories verschillende online vormingssessies over onderzoek naar wagenmakerij. De deelnemers kregen tijdens de sessies uitgebreide vorming over wagenmakerij in Vlaanderen, bronnenonderzoek en familiegeschiedenis. Er waren in totaal 43 deelnemers aanwezig, verspreid over de verschillende Vlaamse provincies. De deelnemers werden vervolgens uitgenodigd om een eigen onderzoek op te start onder begeleiding van CAG en Histories. Er werd reeds een handleiding en kennisplatform (via Google Drive) ontwikkeld. Het traject loopt verder in 2021. Door verschillende mensen met interesse voor onderzoek naar wagenmakerij samen te brengen, kan een rijker beeld worden geschetst van de wagenmakerij in Vlaanderen.

5.3.3 Beschikken over een moderne en doelgerichte communicatie (OD 3.3)

In maart 2020 werd de nieuwe website van CAG gelanceerd en daaraan gekoppeld de website over de Collectie Bulskampveld. Er wordt voortaan een nieuwe huisstijl gehanteerd die aansluit bij die van CAG.

Voor het project 'Herders in de Zwinstreek' werd een apart communicatieplan opgesteld.

5.4 CAG realiseert een kwaliteitsvolle werking rond de Collectie Bulskampveld die als katalysator fungeert voor de hele erfgoedgemeenschap (SD 4)

5.4.1 Afstemmen van de werking met de erfgoedsector (OD 4.1)

De adviesgroep van de Collectie Bulskampveld kwam op 18 november 2020 digitaal samen. Er werd teruggeblikt op het afgelopen jaar en nagedacht over mogelijke projecten in de toekomst (Zie 3.2.4.4).

CAG nam ook deel aan de viermaandelijkse bijeenkomsten van de klankbordgroep Erfgoedinzicht. In 2020 gingen deze door op 17 januari, 11 juni en 23 november (online). In 2021 wordt deze klankbordgroep vervangen door een forum. In het kader van een nieuw traject voor digitale collectieregistratie en de opvolger van de erfgoeddatabanken Erfgoedinzicht en Erfgoedplus nam de collectiebeheerder deel aan focusgroepen georganiseerd door FARO, Meemoo en VKC op 23 april en 14 oktober 2020.

De collectiebeheerder maakt deel uit van het atelier 'collectiebeleid' van het Erfgoedlabo Leuven. De verschillende organisaties in het Erfgoedlabo gingen akkoord om een gezamenlijk waarderingsproject uit te tekenen rond schoolplaten enerzijds en wetenschappelijke instrumenten anderzijds. In 2020 werd hierover volop gebrainstormd (12 maart, 29 april, 18 juni, 9 september, 26 oktober, 24 november). CAG gaf op 29 april een presentatie over waarderen voor het Erfgoedlabo. Het is de bedoeling om een projectvoorstel in te dienen bij het departement Cultuur, Jeugd en Media tegen 15 oktober 2021.

5.4.2 Delen van de eigen expertise met de erfgoedsector (OD 4.2)

Door de coronacrisis werden een aantal reeds geplande lezingen in 2020 geannuleerd of uitgesteld. Toch konden de medewerkers van de Collectie Bulskampveld ook dit jaar hun expertise met het erfgoedveld delen. Op 29 april gaf de collectiebeheerder van de Collectie Bulskampveld een presentatie over de waardering van agrarische erfgoedcollecties. Dit gebeurde op vraag van het Erfgoedlabo Leuven waar er concrete plannen zijn om een waarderingsproject op te starten over schoolplaten en wetenschappelijke instrumenten.

In kader van het project over de wagenmakerij vonden verschillende vormingssessies plaats. In de vorming 'Je eigen onderzoek naar de wagenmakerij' gaven Griet Frère, Brecht Demasure en Hendrik Vandeginste (Histories) meer uitleg over de geschiedenis van de wagenmakerij en over de beschikbare bronnen. Deze online sessies gingen door op 28 september, 14 oktober, 20 oktober en 27 oktober. Op 15 december was er een vervolgsessie over bronnen voor familiegeschiedenis (gegeven door Hendrik Vandeginste). Op 4 februari 2021 is er een vervolgsessie over mondelinge bronnen gepland (gegeven door Chantal Bisschop).

Voor 2020 hadden verschillende personen en organisaties een afspraak om de Collectie Bulskampveld te bezoeken. Dit is door corona niet kunnen doorgaan. Toch waren er dit jaar enkele individuele bezoeken met respect voor de gezondheidsmaatregelen. Op 7 februari bracht voormalig

collectiebeheerder Johan Vansteenkiste een bezoek aan de collectie. Arthur Vandendorpe, die in de jaren 1990 een grote schenking deed aan de Collectie Bulskampveld bezocht het depot op 13 maart. Frans Maeyaert (schenker van driewielkar 181) bracht samen met zijn nicht op 2 juli een bezoek aan de collectie. Op 31 augustus kwam Hugo Valcke naar het depot. Hij is bezig met een miniatuurversie van een ploeg uit de collectie na te maken (schaal 1/45). Daarnaast experimenteert hij ook met 3D-technologie. Het is de bedoeling om een boerenwagen of –kar in 2021 of 2022 volledig digitaal in te scannen.

6 Projecten

Naast de basiswerking als dienstverlenende organisatie (zie onder 4) en de taak die CAG opnam in de werking van de Collectie Bulskampveld (zie onder 5) participeerde CAG ook aan tal van andere projecten m.b.t. de geschiedenis en het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven. Deze activiteiten waren van uiteenlopende aard: sommige hadden veeleer een onderzoekscomponent, bij andere primeerde dan weer het publiekskarakter. Via deze dynamische projectenwerking wil CAG een integrale en geïntegreerde aanpak van het agrarisch en culinair erfgoed blijven ontwikkelen en zo ook de basiswerking van het centrum in heel Vlaanderen en Brussel (en op termijn ook meer en meer in het buitenland) versterken. Bovendien genereerden deze extern gefinancierde projecten extra middelen. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de extern gefinancierde projecten die in 2020 werden uitgevoerd.

6.1 Cinema Rural

In 2020 bevond 'Cinema Rural' zich in de tweede en derde fase van het project. Daarbij was er in het bijzonder aandacht voor de prospectie van bekende en nog onbekende collecties, in de erfgoed- en de niet-erfgoedsector. De sensibilisering van niet-erfgoedactoren over het belang van een gepaste bewaarstrategie maakte hiervan een belangrijk onderdeel uit. De prospectie werd enigszins bemoeilijkt door de maatschappelijke omschakeling naar thuiswerk ten gevolge van de coronapandemie, waardoor de contacten hoofdzakelijk digitaal of via telefoon verliepen. In totaal werden er in 2020 via deze weg 46 organisaties bevraagd, waarvan er al zeker 21 organisaties en personen te kennen gaven dat ze over relevant materiaal beschikken. Zo werden in 2020 naar schatting 200 bijkomende titels geïdentificeerd in deze collecties, gaande van documentairefilms, amateurfilms, tot bedrijfsvideo's en jaarfilms.

Met de lancering van de nieuwe website van CAG, werd ook de nieuwe filmdatabank gelanceerd. Momenteel zijn hierin 343 films uit de collectie van het ministerie van Landbouw beschikbaar. De 145 records van de collectie Boerenbond (KADOC-KU Leuven) zijn eveneens succesvol geïmporteerd in de achterliggende CollectiveAccess database, maar nog niet publiekelijk raadpleegbaar.

Om dit bijzondere erfgoed toegankelijk te maken voor het brede publiek, werd in de tweede fase een kleine digitaliseringsactie uitgevoerd, in samenwerking met projectpartner CINEMATEK. Zo is een selectie van 28 films op pellicule gedigitaliseerd en verzekerd van een duurzame bewaring in de toekomst. Deze films zullen eveneens de basis vormen van de verdere (digitale) publiekswerking. In het kader van een duurzame bewaarstrategie werd ook de digitalisering van 446 producties op dragers zoals Betacam, VHS en U-matic opgestart, zodat deze producties op termijn ook in de databank geïntegreerd worden.

In samenwerking met LIBIS en meemoo werd achter de schermen intensief gewerkt aan de afwerking van een OAI-PMH endpoint, dat de automatische uitwisseling van metadata met andere databanken mogelijk maakt. Samen met deze nationale projectpartners presenteerden we dit project aan de technische commissie van de ERHFA, om op die manier in de toekomst een duurzame uitwisseling van de metadata te garanderen.

Vanwege de coronapandemie werden de congressen in Leiden (ESSHC) en Reading (AIMA) uitgesteld naar 2021, en dit in digitale vorm. De CAG-contactdag in het kader van Cinema Rural werd tot tweemaal toe uitgesteld vanwege de geldende beperkingen op de organisatie van evenementen. Tijdens een digitale workshop van de ERHFA presenteerde CAG de vorderingen van het project, met daarbij in het bijzonder aandacht voor de opgedane expertise betreffende de prospectie van nieuwe collecties, de noden die hieruit voortvloeien en het belang van een gedegen documentatiestrategie om auteursrechten te documenteren.

Met verschillende partners werden afspraken gemaakt rond de organisatie van publieksevenementen in de derde fase van het project. Op dit moment is het de intentie om in de zomer van 2021 evenementen te organiseren in de regio Wingene (met 'TERF/BIE), Borgloon (met de Stroopfabriek Borgloon), Kontich (met streekvereniging Zuidrand) en Melle (met ILVO). Om het hoofd te bieden aan de onzekerheid die de huidige pandemie met zich meebrengt, anticiperen we door een uitgebreide digitale publiekswerking uit te werken, die via onze website zal verlopen. Een eerste test op dat vlak was de Facebook-campagne "Cinema Rural-online". Tijdens de eerste lockdown periode postten we in samenwerking met de projectpartners op vaste tijdstippen fragmenten uit bijzondere filmproducties over landbouw en landelijk leven. Naar aanleiding van de UNESCO Werelddag voor het Audiovisuele Erfgoed, maakten we samen met de partners van de ERHFA een Engelstalig filmpje waarin de organisatie en zijn doelstellingen werden voorgesteld. Ook op nationaal niveau verspreidden we voor deze gelegenheid een filmpje via de sociale media over de waarde en het belang van dit bijzondere audiovisuele erfgoed. Beide initiatieven werden positief onthaald.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: OD 1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 2.1, 2.5, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 5.3, 6.4.

6.2 Historische landbouwcollectie De Moerenaar

Kaasfabriek De Moerenaar in Moeren had al enkele jaren plannen om ook het historische verhaal van de melk- en kaasproductie in de regio te tonen. Hiervoor werd in 2016 een collectie ambachtelijke melk- en kaaswerktuigen en ander materiaal aangekocht. De uitbouw van een museale opstelling, met een professionele vormgeving, werd mee mogelijk gemaakt door PDPO-financiering. CAG werd aangezocht om het historische aspect inhoudelijk te stofferen. Tegelijk werd overeengekomen om een selectie objecten te fotograferen en te registreren. De gegevens werden verwerkt in de erfgoedbank Erfgoedinzicht.be, maar werden op vraag van de eigenaar niet voor het brede publiek opengesteld. Het plan was om met Erfgoeddag 2020 het nieuwe 'museum' te openen, maar de coronasituatie heeft deze ambitie on hold gezet.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: OD 1.1, 1.2, 1.5, 2.1, 3.1, 4.2.

6.3 Koepelproject Koffiestories

In het beleidsplan van CAG (2019-2023) werd voor de periode 2019-2021 het koepelproject 'Koffiestories' opgenomen. Dit project verbond als een rode draad de verschillende strategische en operationele doelstellingen van het centrum. Dankzij een bijkomende projectsubsidie van de Vlaamse overheid, Departement Kunsten en Erfgoed, Afdeling Cultureel Erfgoed (1 september 2019 – 30 september 2020) kon CAG dit project extra uitwerken.

Het project 'Koffiestories' bestudeerde en presenteerde het koffie-erfgoed in Vlaanderen en Brussel. Samen met diverse partners, uit het erfgoedveld en daarbuiten, zette het in op onderzoek, (digitale) registratie en experiment met participatief documenteren en waarderen van materieel en immaterieel koffie-erfgoed. In 2020 werd de onderzoeksfase uit 2019 verder afgerond en lag de focus op het presenteren van het koffie-erfgoed aan een breed publiek. Hiervoor werden diverse publieksgerichte en participatieve acties opgezet zoals een rondreizende en online expo, workshops, dialoogtafels en een publicatie. De publieksactiviteiten ondervonden helaas heel wat hinder van de coronapandemie en de maatregelen om deze crisis het hoofd te bieden.

De doelstellingen van Koffiestories waren drieledig. Ten eerste bracht het project het materieel en immaterieel erfgoed van koffie in kaart, het onderzocht dit en zette belanghebbenden aan tot een goed behoud en beheer. Vanuit het project werd gestreefd naar bewustwording rond de waarde en de rijkdom van koffie-erfgoed. Een relevante selectie van dit erfgoed werd gedigitaliseerd en geregistreerd. Vrijwilligers werkten mee aan dit traject en gingen per regio op zoek naar verborgen erfgoedschatten. Ten tweede zette Koffiestories organisaties en gemeenschappen aan tot het borgen van immaterieel koffie-erfgoed. Daarbij ging aandacht uit naar het vakmanschap van het branden en zetten van koffie, en tradities waarbij het intercultureel verbindend vermogen van koffie centraal staat. Samen met betrokkenen werd gesproken over de betekenis en de waarde van koffie. Het project moedigde gemeenschappen aan tot zelfregistratie van hun koffietradities op het platform immaterieelerfgoed.be.

2020 stond voornamelijk in het teken van de publieksactiviteiten. De kennisopbouw die voortvloeide uit collectiebezoeken, onderzoek en het participatieve traject werd met diverse publieksactiviteiten onder de aandacht gebracht. De overzichtstentoonstelling over koffie in de Plantentuin van Meise werd wegens renovatiewerken aan de expo-site uitgesteld naar een latere datum. De reizende expo en bijhorende publieksactiviteiten moesten helaas herdacht worden om te voldoen aan de geldende coronamaatregelen. Van de expo werd een integrale virtuele variant ontwikkeld die op de website werd gepubliceerd. En ook de website werd diepgaander uitgewerkt, zodat hij een volwaardige neerslag bood van het project. Workshops bij de partners die de reizende expo ontvingen, werden helaas geschrapt, net als het Koffie-Festival dat normaal in september zou plaatsvinden in Leuven. De publicatie 'Koffiestories. Een complete koffiegeschiedenis van brander tot barista' werd uitgegeven in december en sloot dit publieksjaar af.

De communicatie rond dit project verliep langs de communicatiekanalen van CAG en de partners engageerden zich om via hun eigen online en offlinekanalen dit project te promoten. Een aparte instagramaccount (@koffiestories_) liet toe het project ook via deze weg onder de aandacht te

brengen. Persberichten werden verstuurd bij de openingen van de reizende expo en bij de lancering van het boek. De uitgeverij Hannibal Books nam eveneens de promotie van het boek op.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen: OD 1.1, OD 1.2, OD 1.4, OD 1.5, OD 2.1, OD 2.5, OD 3.1, OD 3.2, OD 4.2, OD 5.1, OD 5.2 (2020), OD 5.3, OD 6.4

6.4 Een recente geschiedenis van de VLM

Op 29 december 2018 vierde de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) haar dertigste verjaardag. Naar aanleiding van dat jubileum gaf de VLM aan CAG de opdracht om de eigen 21ste-eeuwse geschiedenis in een wetenschappelijke publicatie te gieten. Het project moet resulteren in een publicatie die tegelijk wetenschappelijk onderbouwd en toegankelijk is.

Het traject bestond uit drie fasen. De eerste fase was het literatuur- en bronnenonderzoek. Door de recente periode die het boek behandelt (2001-2018), waren de meeste bronnen digitaal te raadplegen. Het betreft voor het overgrote deel jaarverslagen, interne nota's en verslagen en in eigen beheer uitgegeven publicaties n.a.v. projecten die in de loop van de jaren werden uitgevoerd. Deze onderzoeksfase werd in 2019 afgerond.

In het voorjaar van 2020 werden interviews afgenomen met een twaalftal personen, die de werking van de VLM tussen 2001-2018 van binnenuit of van buitenaf hebben meegemaakt: Griet Celen, Dirk Debaere, Ludwig De Loose, Ria Gielis, Rudy Gotzen, Joris Relaes, Joris Sanders, Chris Steenwegen, Dirk Struyf, Leo Van Broeck, Paul Van der Sluys en Oda Walpot. Hun persoonlijke visies op de ontwikkelingen van de VLM geeft de geschiedenis van de organisatie een menselijker gelaat.

De derde fase bestond uit de redactie van de inleiding en vijf hoofdstukken. Peter Van Windekens nam de hoofdstukken over de Mestbank en het mestbeleid voor zijn rekening, alsook het hoofdstuk over het Ondersteunend Centrum GIS Vlaanderen. Dries Claeys schreef de inleiding, de hoofdstukken over maatschappelijke en beleidsontwikkelingen, plattelandsbeleid en landinrichting. Een eerste versie van het manuscript werd in juni aan de wetenschappelijke stuurgroep voorgelegd. Een tweede, herziene versie werd in september doorgestuurd. De finale versie werd in december goedgekeurd.

De laatste herzieningen worden tegen eind februari 2021 verwerkt. Beide auteurs zullen ook nauw worden betrokken bij de vormgeving van de publicatie in de loop van 2021.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: OD 3.1, 3.2, 4.2, 5.1 en 5.2.

6.5 Feniks 2020

In 2020 herdenkt de Westhoek de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog. De voorbereidingen van het toeristisch project, dat door Westtoer geleid werd, startte in de loop van 2019. CAG was hierbij als partner betrokken via een eenjarig samenwerkingsverband met het In Flanders Fields Museum (Ieper). CAG was vooral verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitwerking van de verschillende evenementen

(hoofdzakelijk tentoonstellingen). Vermits in 2019 de voorbereidingen al ver gevorderd waren, focusten de acties zich in 2020 voornamelijk op het finetunen van het ontwerp en het schrijven van de teksten voor de tentoonstellingspanelen.

De grote overzichtstentoonstelling “Feniks: de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog”, die op 6 maart plechtig werd geopend in aanwezigheid van Vlaams minister van Toerisme Zuhal Demir, West-Vlaamse gedeputeerde Jurgen Vanlerberghe en talloze andere genodigden, geeft de bezoeker een goede achtergrond om het (wederopbouw)landschap in de Westhoek te begrijpen. Meer dan 220 objecten, afkomstig van een dertigtal bruikleengevers uit binnen- en buitenland, vertellen het verhaal van de wederopbouw van de stad én het platteland. Wegens de coronamaatregelen en de sluiting van musea werd de tijdelijke expo verlengd tot 28 februari 2021 (i.p.v. 15 november 2020).

CAG was eveneens betrokken bij een aantal kleinere tentoonstellingen binnen het Fenixproject. Ten eerste is er “Café Pax. Terug naar de West-Vlaamse Bergen” in Kemmel, waarvoor de inhoud en het ontwerp in de loop van 2019 is bepaald. De expo (vanaf 8 juni 2020 t.e.m. 11 november 2021) bestond uit een oude cafébarak waarin het verhaal van het herlevende toerisme wordt benadrukt. In Poperinge kwam vanaf 24 april op de eerste verdieping van kasteel De Lovie, vandaag een vzw voor personen met een fysieke of verstandelijke beperking, een tijdelijke tentoonstelling over gezondheidszorg na de Eerste Wereldoorlog (16 juli t.e.m. 30 oktober). In Koekelare opende op 4 april de tijdelijke tentoonstelling “Plantrekkers. Terugkeren en herbeginnen na de Eerste Wereldoorlog” (19 mei 2020 t.e.m. 26 april 2021). Ook daar stond CAG mee in voor de inhoud en de vorm van de expo.

Het tweedaags colloquium over het naoorlogse herstel, dat op 7 en 8 mei gepland was, kon helaas niet fysiek doorgaan wegens de coronamaatregelen en is uitgesteld naar een later te bepalen datum.

6.6 Bodemkundige Dienst van België (BDB)

In opdracht van de Bodemkundige Dienst van België heeft CAG onderzoek verricht waarmee het 75-jarig bestaan van de instelling historisch kan worden gekaderd. Dat steunt op literatuur- en archiefonderzoek, maar is zeker ook gebaseerd op talrijke gesprekken met werknemers en rechtstreekse betrokkenen. Bedoeling is om in het voorjaar van 2021 een krant uit te brengen waarin alle aspecten van de werking van de Bodemkundige Dienst aan bod komen. De uitgave hiervan wordt door de Bodemkundig Dienst zelf voorzien.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: OD 3.1, 3.2, 4.2, 5.1 5.2 en 5.3.

6.7 Erfgoedtoets van Kempense boerderijen

In opdracht van de provinciale Dienst Landbouw- en Plattelandsbeleid Antwerpen werkte CAG binnen het PDPO-project ‘Agrarisch hergebruik van landbouwinfrastructuur’ aan een erfgoedtoets van boerderijen met erfgoedwaarde in de gemeenten Brecht, Essen, Herselt, Kalmthout, Kasterlee en Wuustwezel. Het zijn zes Kempische gemeenten met een agrarisch karakter die onder een toenemende verstedelijkingsdruk staan. Binnen de erfgoedtoets ging CAG voor de historische hoeves

in die gemeenten op zoek naar knelpunten, kansen en aanbevelingen voor het hergebruik van de hoevegebouwen.

In een eerste fase werd het hoeve-erfgoed in de zes gemeenten geïnventariseerd. Adressen waar (tot maximaal een tiental jaar geleden) actieve landbouwbedrijven gevestigd waren, werden in een snelle inventarisatie bekeken op Google Streetview. Op basis van deze longlist, werd een shortlist opgesteld van de meest interessante sites die grondiger onderzoek verdienden. Na overleg met medewerkers van de Provincie Antwerpen en de betrokken gemeenten, werden 38 adressen aangeschreven. De eigenaars werden opgebeld om na te gaan wie er geïnteresseerd was in een samenwerking. Zo bleven er uiteindelijk negentien adressen en eigenaars over. Deze adressen werden bezocht om de aanwezige erfgoedwaarden te inventariseren. Per site werd een fiche opgemaakt (met één uitzondering, waar de landbouwer in kwestie vroeg om geen fiche op te maken), naar voorbeeld van de fiches opgemaakt door de Intergemeentelijke Onroerend Erfgoed Dienst (IOED) Erfgoed Voorkempen. Omdat er gebruik werd gemaakt van vertrouwelijke of persoonlijke informatie, werd met de eigenaars een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Er werd afgesproken dat de (persoons)gegevens die tijdens de inventarisatie verzameld werden, enkel gebruikt worden voor de specifieke doeleinden van dit project. Verder werd overeengekomen dat de inventarisatiefiches en de databank, waarin deze gegevens werden verwerkt, niet toegankelijk zijn voor derden.

In een volgende fase van de erfgoedtoets zouden ook waarderingsoefeningen gehouden worden, in twee groepen: een landbouwgroep en een erfgoedgroep. We nodigden (gepensioneerde) landbouwers, medewerkers van de gemeenten en de IOED's, heemkundigen… uit voor een groepsgesprek. Over de inhoudelijke aanpak voor deze waarderingssessies werd overlegd met de IOED's Erfgoed Voorkempen, Erfgoed Noorderkempen en De Merode en werden methodieken uitgewisseld. De tweede COVID19-golf gooide helaas roet in het eten. De oorspronkelijk vier voorziene sessies met telkens een tiental deelnemers werden vervangen door digitale waarderingsoefeningen. Samen gingen we op zoek naar het antwoord op de vraag waarom de Kempense historische hoeve waardevol is of kan zijn. Er werden twee kleinschalige sessies gehouden met de erfgoedgroep. Voor de landbouwgroep was de respons helaas te laag om twee waarderingsoefeningen te houden. Ter aanvulling werd daarom teruggegrepen naar de gesprekken die gevoerd werden met de negentien landbouwers tijdens een plaatsbezoek.

Op basis van de terreinbezoeken en de waarderingsoefeningen, werden enkele knelpunten voor het hergebruik van historische hoeves in kaart gebracht. Het agrarisch hergebruik van historische gebouwen bleek zeer uitdagend op zowel juridisch en financieel, als bouwkundig en ruimtelijk vlak.

De neerslag van deze erfgoedtoets is te vinden in het rapport *Erfgoedtoets: hergebruik van historische hoeves.*

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: OD 3.1, 3.2, 4.2

6.8 Vakwerk/Netwerk, een toekomst voor historische hoeves

Het beeld van het boerenerf, met traditionele hoevegebouwen, bakhuisje en waterput, gelegen in een uitgestrekt landbouwareaal, is onlosmakelijk verbonden met de landelijke identiteit van de Noorderkempen. Toch staat dit agrarisch erfgoed er sterk onder druk. Door verval, ingrijpende renovaties of afbraak verliezen hoevegebouwen steeds vaker hun erfgoedwaarde. Het is niet eenvoudig om een hoeve te herstellen, onderhouden, renoveren en/of verbouwen in combinatie met respect voor en behoud van haar historische waarde. Ook het beheer van, en de zorg voor waardevol erfgoed is complexe materie. Zo vinden particuliere eigenaars onvoldoende de weg naar ondersteunende instanties, premies, en gespecialiseerde vaklui. Zij doen in vele gevallen beroep op lokale vakmensen, die niet altijd op de hoogte zijn van de specifieke aanpak die vereist is bij een gebouw met erfgoedwaarde. Bijgevolg is er nood aan een betere omkadering en begeleiding van eigenaars van waardevol erfgoed en van vaklui die werken uitvoeren aan erfgoed.

Het project Vakwerk/Netwerk van de Projectvereniging Erfgoed Voorkempen streefde naar een betere bewaring van het waardevol agrarische erfgoed in de regio en richtte zich op de ondersteuning en omkadering van eigenaars, lokale vaklui en technische vakscholen. Door in te zetten op de zorg voor agrarisch erfgoed, werd er stelselmatig van onderuit gewerkt aan de beeldkwaliteit van de open ruimte van de Noorderkempen.

Het project werd uitgevoerd in twee luiken. Een eerste luik omvatte een screening van de erfgoedwaarden en de bouwfysische toestand van waardevol agrarisch Voorkempens erfgoed, gecombineerd met een bevraging van hoevebewoners. Bijgevolg werden bestaande noden en aandachtspunten in de particuliere en lokale erfgoedzorg in kaart gebracht. In een tweede luik wil het project concrete handvaten aanbieden voor onderhoud en herstel van historische hoeven in de streek, zowel voor eigenaars, lokale vaklui als leerlingen van technische vakscholen in de buurt. Hierbij richt Erfgoed Voorkempen zich op het ontwikkelen van educatieve instrumenten: een laagdrempelige informatiebrochure, stroomschema of website voor eigenaars; organisatie van workshops, studiedagen en restauratiedemo's of kleinere voorbeeldrestauraties bij particulieren voor vaklui en/of lokale technische vakscholen. Tot slot staat een ontmoetings- en netwerkbeurs voor eigenaars en lokale vaklui op de planning, waarin beide doelgroepen elkaar kunnen vinden en ervaringen en informatie kunnen delen. Deze beurs geeft de aanzet voor de vorming van een overkoepelend en lokaal verankerd netwerk.

CAG werkte in 2020 het eerste luik van Vakwerk/Netwerk uit. Dit resulteerde in een wetenschappelijk rapport. Omdat wetenschappelijk onderzoek naar de geschiedenis van Kempische hoeves schaars is, bevatte het ten eerste een uitgebreide inventaris van het hoeve-erfgoed in tien gemeenten in de Kempen. Dit betrof enerzijds Essen, Kalmthout, Wuustwezel, Kapellen, Brecht, Malle en Zoersel. Het onderzoek naar deze zeven gemeenten kon plaatsvinden dankzij ondersteuning van LEADER, een Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling. Bovendien waren Brasschaat, Schilde en Ranst vragende partij om ook in het project meegenomen te worden. Zo zijn deze drie gemeenten bijkomend in dit onderzoek geïntegreerd. Naast het opstellen van een exhaustieve inventaris, voerde CAG aan de hand van een literatuurstudie en veldwerk een typologisch onderzoek naar de historische hoeve in de tien gemeenten uit. Welke hoeves zijn er aanwezig? Wat zijn typisch regionale kenmerken van Kempische hoevegebouwen?

Het tweede deel van het rapport focuste op de vastgestelde noden en wensen van de bewoners van dit kwetsbare agrarisch erfgoed. Voordat Erfgoed Voorkempen antwoorden en handvaten kan aanbieden, moet geweten zijn welke noden en behoeften er bij de bewoners van historische hoeves leven. Waar hebben zij vragen over en problemen mee? Geraken zij makkelijk aan correcte informatie? Aan de hand van een enquête en interviews werden de probleempunten omtrent het onderhoud en beheer van historische hoeves geïdentificeerd – het rapport analyseerde ze en vatte ze samen.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: OD 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 en 5.3.

6.9 Registratie, waardering en herbestemming collectie dienst Musea Maaseik

De collectie oude (landbouw) werktuigen en machines van de stad Maaseik is niet meer in gebruik en past niet meer in het collectieplan van de stad. Het is de bedoeling om de objecten op een correcte manier te herbestemmen in drie stappen, namelijk via een registratie, vervolgens een waardering en tot slot een herbestemming. CAG begeleidt de stad Maaseik hierbij: bij de registratie eerder inhoudelijk, bij de waardering en herbestemming ook organisatorisch. Het project is van start gegaan in het najaar van 2020 en zal doorheen 2021 en 2022 een vervolg krijgen. Door de coronaperikelen is de concrete registratiearbeid voorlopig on hold gezet.

Dit project correspondeert met de volgende doelstellingen uit de basiswerking: O.D. 1.2, 1.3 en 1.4.

7 Lezingen, tentoonstellingen

7.1 Lezingen

Chantal Bisschop

- 20 januari: 'Expeditie schafttijd. Workshop mondelinge geschiedenis', vorming CAG i.s.m. Histories, Amsab-ISG en MAS, Museum aan de Stroom (MAS) Antwerpen.
- 23 januari: 'Audiovisueel documenteren van agrarisch erfgoed', Werktafel audiovisueel documenteren van immaterieel erfgoed, Werkplaats immaterieel erfgoed, Republiek Brugge.
- 19 september: 'Het bewaren waard. Algemeen overzicht van teelt- en bewaarmethodes in vogelvlucht', studiedag 'Over kelders, serres en schuren. Onroerende getuigen van het kweken en bewaren van voeding in Vlaams-Brabant', Documentatiecentrum Vlaams-Brabant en Rijksarchief Leuven, Provinciehuis Leuven.
- 22 september: 'Voorstelling CAG', opleiding Behoudsmedewerker Erfgoed CVO VOLT, Parcum, Leuven.

Dries Claeys

- 27 januari: 'Feniks, de wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog (preview tentoonstelling)', cultuurraad Ieper, Ieper
- 30 januari: 'The reconstruction of the Belgian countryside after the First World War', seminar University of Kent, Canterbury (VK)

Brecht Demasure

- 29 april: 'Naar waarde geschat. Een integraal waarderingstraject voor vier agrarische erfgoedcollecties in Vlaanderen en Brussel', Erfgoedlabo Leuven, online
- 28 september: 'Je eigen onderzoek naar de wagenmakerij - Limburg', vorming CAG i.s.m. Histories, online
- 14, 20 en 27 oktober: 'Je eigen onderzoek naar de wagenmakerij - Oost-Vlaanderen', vorming CAG i.s.m. Histories, online

Sven Lefèvre

- 31 oktober: 'Mapping moving images of agriculture and rural life in Belgium (1925-2000)', ERHFA-workshop, online

Yves Segers

- 11 november 'Crises and organised capitalism. Livestock improvement and knowledge networks in Belgium after the Great War', workshop 'The interplay of agricultural associations and state intervention in European agriculture, 1880s-1930s' (organised by ICAG, KU Leuven, Wageningen University, Universidad de Barcelona)
- 17 december: 'Creatief en gezond koken in de jaren 1940', lezing Erfgoed Haspengouw, online

Bert Woestenborghs

- 27 november: 'Participatief waarderen', webinar FARO i.s.m. 5 vertegenwoordigers pilootprojecten waarderen, online

- 1 december: ‘Met het oog op de toekomst. Lokale samenwerking als basis voor een landelijk collectiebeheer’, Groot onderhoud FARO, online

7.2 Tentoonstellingen en podcasts

7.2.1 Rondreizende expo ‘Koffiestories. Een boon voor koffie-erfgoed' - ’Histoires de café. Un héritage, une passion’

De expo ‘Koffiestories. Een boon voor koffie-erfgoed' presenteert de waarde en de rijkdom van het koffie-erfgoed en creëert bewustwording omtrent tradities rond het vakmanschap van het branden en zetten van koffie. Het koffieverhaal wordt vanuit verschillende invalshoeken belicht. Om ook een Franstalig publiek te bereiken, werd de expo tweetalig uitgewerkt.
De expo was wegens COVID19 in 2020 enkel op volgende plaatsen (via reservatie) te bezoeken:

Periode	Locatie	Aantal bezoekers
1 juli-31 aug	Bakkerijmuseum Veurne	3638 bezoekers
13 okt 20 – 31 jan 21	BELvue museum Brussel	2636 bezoekers

Omwille van de coronacrisis werd de tentoonstelling ook digitaal uitgewerkt. Op die manier is ze permanent te ‘bezoeken’ via: https://www.koffiestories.be/expo/. Op 31/12/2020 ontving ze 1.195 bezoekers waarvan 958 uniek.

7.2.2 Expo De wederopbouw na WO I

Op 6 maart opende de tijdelijke expo ‘Feniks. De wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog in het Ieperse Museum ‘In Flanders Fields’. De oorspronkelijke einddatum werd wegens de sluiting van de musea in het voorjaar van 2020 verplaatst van 15 november naar 28 februari 2021. Eind 2020 hadden al 16904 geïnteresseerden de expo bezocht.

7.2.3 Expo ‘Tractor, een ronkend verhaal’

Doordat er in 2020 geen grote evenementen konden doorgaan wegens COVID19 werd de tractorkar dit jaar niet ontleend.

7.2.4 Podcast ‘Schaapjes op het droge’

De podcast ‘Schaapjes op het droge’ gaat over drie herders die vandaag actief zijn in de Zwinstreek. Herders Koen Pille, Leen Ricour en Carola van den Handel vertellen in drie afleveringen van 20 minuten over hun beroep, hun taak als natuurbeheerder en de band met hun dieren. De podcast werd op 25 april 2020 bekend gemaakt als digitaal alternatief voor de geplande expo ‘Herders in de Zwinstreek’ en de Erfgoeddagactiviteiten. De podcastafleveringen werden in totaal per aflevering 656, 355 en 389 keer afgespeeld.

8 Publicaties

8.1 Artikels

Bisschop C., Danckaert L. en Neyrinck J., 'Hoe levend erfgoed documenteren? Borgen voor morgen', *FARO. Tijdschrift over cultureel erfgoed,* 13 (2020), nr. 3, p. 58-61.

Bisschop, C., 'De Geraardsbergse mattentaart', in: *Vuur doet leven! Rond de bakoven in de Vlaamse Ardennen*. Een provinciaal plattelandsproject van Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen en Vormingplus Vlaamse Ardennen-Dender, 2020, p. 85-89.

Claeys D., en Segers Y., 'Making good farmers by making better farms. Farmstead architecture and social engineering in Belgium after the Great War', in: Verpoest L. en Engelen L., eds., *Revival after the Great War. Rebuild, Remember, Repair, Reform*, Leuven, Leuven University Press, 2020, p. 64-85.

Demasure B., 'Een uniek stukje herderserfgoed in de Zwinstreek: de kavane', in: *Rond de Poldertorens*, 62 (2020), nr. 2, p. 48-67.

Paulussen F. 'Koffiestories', in: *Patakon. Tijdschrift voor bakerfgoed*, 11 (2020), nr. 1 (september), p. 26-31.

Segers, Y., Van Molle, L., 'Landbouw in koloniaal Congo: een succesverhaal ten koste van de rurale bevolking', in: Goddeeris, I., Lauro, A. en Vantemsche, G. (eds.), *Koloniaal Congo. Een geschiedenis in vragen.* Kalmthout, 2020, p.157-171.

Segers, Y. en Van Molle, L., 'L'agriculture dans le Congo colonial. Un succès aux dépens de la population rurale?', in: Goddeeris, I., Lauro, A. en Vantemsche, G. (eds.), *Le Congo colonial. Une histoire en questions.* Waterloo, 2020, p. 167-181.

Shkodrova, A., Segers, Y. en Scholliers, P. (eds.), *Food and Drink in Communist Europe. Special issue of Food & History,* 18:1-2, 2020.

Vekemans, C. en Segers, Y., 'Settler farming, agricultural colonisation and development in Katanga (Belgian Congo), 1910-1920', *Historia Agraria*, *81*, 2020, p. 195-226.

8.2 Boeken en brochures

Draye G. en Paulussen F. m.m.v. Stoffelen, P. *Koffiestories*. *Een complete koffiegeschiedenis,* Veurne (Hannibal Books), 2020.

8.3 Internetpublicaties

Suiker, Tienen en de IJzerenweg. Een vruchtbare wisselwerking. Greet Draye (CAG). https://cagnet.be/page/suiker-tienen-ijzerenweg

Floraliën Gent. Een ode aan de Vlaamse horticultuur. Jos De Wael (Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde – KMLP). https://cagnet.be/page/floralien-gent-ode-vlaamse-horticultuur

Koffiestories, de geschiedenis achter een kopje koffie. Claudia Houben (CAG), met medewerking van Piet Stoffelen (Agentschap Plantentuin Meise). https://cagnet.be/page/koffiestories-geschiedenis-achter-kopje-koffie

Boerenvlaggen in beeld. Banistiek van de landelijke beweging in Vlaanderen. Bert Woestenborghs (CAG), m.m.v. Marc Demeyer (stafmedewerker erfgoed Landelijke Gilden).

Een jaar op het veld. Brecht Demasure (CAG), m.m.v. Hannelore Neyt, Joke Boey (Erfgoedcel Kusterfgoed) en Katrien Vervaele (auteur). https://cagnet.be/page/een-jaar-op-het-veld

Frietjes en frietkotcultuur in België. Pierre Leclercq (voedingshistoricus), Chantal Bisschop (CAG) en Laura Danckaert (CAG). https://cagnet.be/page/frietjes-frietkotcultuur-belgie

9 CAG in de pers

9.1 Geschreven pers

'Wie heeft info over Zwin-herders', in: *De Zondag/Brugge - Oostkust,* 19 januari 2020, p. 24.

'Feniks 2020 van start', in: *Krant van West-Vlaanderen - Het Wekelijks Nieuws Westhoek*, 13 maart 2020, p. 44.

'Project in de kijker: Koffiestories. Koffieneuzen maken Koffiestories', in: *CeraScoop*. Magazine voor de vennoten van Cera, voorjaar 2020, p. 14 – 16.

'Vennoot in de kijker: Claudia Houben. Een hart voor erfgoed en cultuur', in: *CeraScoop*. Magazine voor de vennoten van Cera, voorjaar 2020, p. 17.

'De tractor veranderde alles', in: *Trouw*, 5 mei 2020, p. 28.

'Getuigenissen uit de erfgoedsector', in: *FARO. Tijdschrift over cultureel erfgoed*, jg. 13, nr. 2, juni 2020, p. 19.

'Al krimpt de boerenstiel, augustus viert de oogst', in: *Kerk & Leven*, 12 augustus 2020, p.9.

'Koffiestories met smaak gebracht', in: *Kerk & Leven*, 26 augustus 2020, p.13.

'Op de koffie bij een botanicus', in: *OKV 2020.4,* 58ste jaargang, september 2020, p. 28-31.

'Borgen voor morgen', in: *FARO. Tijdschrift over cultureel erfgoed*, jg. 13, nr. 3, september 2020, p. 58-61.

'Haantje-de-verrukkelijkste. Het ultieme recept voor coq au vin', in: *De Standaard*, 24 oktober 2020.

'Wild van de poelier', in: *Knack/Weekend Knack*, 18 november, p. 54.

9.2 Digitale pers

'Cinema Rural zet in op oude landbouwfilmpjes', in: *Interne Nieuwsbrief Departement Landbouw & Visserij*, 27 februari 2020.

'In Flanders Fields Museum opent tentoonstelling over wederopbouw', in: *Krant van West-Vlaanderen*, 6 maart 2020.
https://kw.be/nieuws/cultuur/in-flanders-fields-museum-opent-tentoonstelling-over-wederopbouw/

'Tentoonstelling Feniks toont hoe Westhoek uit zijn as herrijst na verwoestingen WO I', in: *Het Laatste Nieuws,* 8 maart 2020.

https://www.hln.be/ieper/tentoonstelling-feniks-toont-hoe-westhoek-uit-zijn-as-herrijst-na-verwoestingen-wo-i~a72b5a1a/

'Nieuwe website CAG online', in: *Landbouwleven*, 30 maart 2020.
https://www.landbouwleven.be/7570/article/2020-03-30/nieuwe-website-cag-online

'CAG brengt herders in je huiskamer', op: *Invlaanderen.be*, 24 april 2020. https://invlaanderen.be/(85618)/cag-brengt-herders-in-je-huiskamer

'Beleef Erfgoeddag en luister vanuit uw kot', op: *FARO*, 23 april 2020, https://faro.be/blogs/tine-vandezande/beleef-erfgoeddag-en-luister-vanuit-uw-kot

'Herders in het Zwin, een podcast', op: *Stichting Levend Erfgoed*, 28 april 2020.
https://sle.be/nieuws/herders-het-zwin-een-podcast

'Over een kasteel, Van Eyck en curiosa – 6 erfgoetips!', op: *Regionaal Landschap Schelde-Durme*, 29 april 2020, https://www.rlsd.be/nieuws/over-een-kasteel-van-eyck-en-curiosa-%E2%80%93-6-erfgoedtips

'Cinema Rural: geniet van oude landbouwfilmpjes', in: *Nieuwbrief Departement Landbouw & Visserij*, 20 mei 2020.

'Getuigenissen uit de erfgoedsector', op: *FARO. Tijdschrift over cultureel erfgoed*, jg. 13, nr. 2, juni 2020.
https://issuu.com/faronet/docs/faro_2020_13_2_issuu

'Reizende expo Koffiestories', op: *Bakkerijmuseum*, juni 2020.
https://www.bakkerijmuseum.be/nl/agenda/

'Coronaproof Expo: Koffiestories', op: *Open Monumenten*, juni 2020.
https://www.openmonumenten.be/evenementen/coronaproof-expo-koffiestories

'Reserveer je zomerse picknick in de tuin van het Bakkerijmusum', in: *Krant van West-Vlaanderen*, 22 juni 2020.
https://kw.be/nieuws/samenleving/reserveer-je-zomerse-picknick-in-de-tuin-van-het-bakkerijmuseum/

'Koffiestories', in: *Nieuwsbrief Erfgoed Haspengouw*, 3 juli 2020.
https://mailchi.mp/f125b49f8211/uitleendienst-rondleidingen-limburgs-toetsenbord?e=[UNIQID]

'Koffiestories', op: *Kempens Karakter*, juli 2020.
https://www.kempenskarakter.be/koffiestories/

(Koffiestories (I): een expo doorheen de geschiedenis van koffie', op: *Fevia*, juli 2020. https://www.fevia.be/nl/evenement/koffiestories-i-een-expo-doorheen-de-geschiedenis-van-koffie

‘Reizende expo Koffiestories in Bakkerijmuseum Veurne’, in: *Krant van West-Vlaanderen*, juli 2020. https://kw.be/nieuws/samenleving/reizende-expo-koffiestories-in-bakkerijmuseum-van-veurne/article-normal-449653.html?cookie_check=1605519390

‘Reizende expo Koffiestories in Bakkerijmuseum Veurne’, in: *Newslocker*, juli 2020. https://www.newslocker.com/nl-be/regio/bredene/reizende-expo-koffiestories-in-bakkerijmuseum-van-veurne/

‘Culinair erfgoed gezocht’, in: *Erfgoednieuws Erfgoedcel Noorderkempen,* 9 juli 2020 (regionale oproep n.a.v. themacampagne CAG en WIE). http://www.erfgoednoorderkempen.be/2020/07/culinair-erfgoed-gezocht/

‘ILVO en CAG zoeken materiaal van Boerenbetoging 1971’, op: *Landbouwleven,* 9 juli 2020. https://www.landbouwleven.be/8471/article/2020-07-09/ilvo-en-cag-zoeken-materiaal-van-boerenbetoging-1971?referer=%2Farchives%2Frecherche%3Fdatefilter%3Dlastyear%26sort%3Ddate%2520desc%26word%3Dbetoging

‘Heb jij nog foto’s, … van de boerenbetoging 1971’, in: *VILT Nieuwsbrief,* 10 juli 2020, https://www.vilt.be/heb-jij-nog-fotos--van-de-boerenbetoging-1971

‘Hoevemuseum zwermt uit over Vlaanderen’, op: *Nieuwsbrief Erfgoed Zuidwest,* 16 juli 2020.

‘Gezocht! – culinair erfgoed’, in: *Nieuwsbrief Week van de Smaak,* 23 juli 2020. http://xm0jr.mjt.lu/nl2/xm0jr/5nwvs.html?m=AU4AAAcxnSEAAciTDWgAAAAObcMAAAAABMkAmvh0AA7edwBfGVt0XYUp7QEWRgKqrHG6WNmlqAAOrWc&b=b9c98c49&e=277a7d4d&x=mhl-TVFirFtJ8yjM3fiavAQZ8BtVnhjwcUGr6TSm4U0

Tweet oproep boerenbetoging, *Twitter-account Departement Landbouw en Visserij*, 24 juli 2020. https://twitter.com/woordvoerder LV/status/1286640125108264960

‘Gezocht: herinneringen aan de boerenbetoging in 1971’, in: *Nieuwsbrief Landelijke Gilden*, 28 juli 2020.

‘Koffiestories met smaak gebracht’, op: *Kerk & Leven*, 26 augustus 2020. https://www.kerkenleven.be/uitgave/2035/artikel/koffiestories-met-smaak-gebracht

‘Oproep: zet onze regio culinair op de kaart’, op: *Nieuwsbrief BIE,* 1 september 2020. https://mailchi.mp/95dc65213d37/programma-open-monumentendag-2020-erfgoedbank-midwest-in-nieuw-jasje-familieaanbod-in-de-regio?e=885c512fa8

‘Wagenmakers’, op: *Erfgoed Haspengouw*, 4 september 2020. https://mailchi.mp/4605f4e96f8e/heropstart-activiteiten-nieuwe-publicaties-omd?e=af5866c5d3

‘Start nu je eigen onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Kusterfgoed*, 9 september 2020. https://kusterfgoed.be/start-nu-je-eigen-onderzoek-naar-wagenmakerij/

‘Je eigen onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Ergoedcel KERF*, 11 september 2020.

‘OPROEP: JE EIGEN ONDERZOEK NAAR WAGENMAKERIJ’, in: *Nieuwsbrief Erfgoedcel Brugge*, 15 september 2020.
https://www.erfgoedcelbrugge.be/nl/nieuws/nieuwsbrievenarchief/nieuwsbrief-122

‘Minister Jan Jambon maakt kennis met erfgoedorganisaties in Leuven’, in: *Het Laatste Nieuws*, 22 september 2020.
https://www.hln.be/leuven/minister-jan-jambon-maakt-kennis-met-erfgoedorganisaties-in-leuven~a0ad16bd/

‘Minister Jan Jambon op mini-stage bij landelijke dienstverlenende erfgoedorganisaties’, in: *Nieuwsbrief Histories*, 23 september 2020.
https://historiesvzw.be/nieuws/minister-jan-jambon-op-mini-stage-bij-landelijke-dienstverlenende-erfgoedorganisaties/

‘Eigen onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Erfgoed Zuidwest*, 23 september 2020.
https://mailing.drk.be/t/ViewEmail/y/EA83341E25F03930/70335F1AD796A60A2C69F821C9DCC086

‘Je eigen onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Erfgoedcel Denderland*, 25 september 2020.
https://mailchi.mp/e74295debdec/nieuwsbrief-september-2020?e=75aeb66211

‘Onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Erfgoedcel Land van Dendermonde*, 25 september 2020.

‘Jan Jambon op mini-stage bij landelijke dienstverlenende organisaties’, op: *FARO*, 25 september 2020.
https://faro.be/blogs/faro/jan-jambon-op-mini-stage-bij-landelijke-dienstverlenende-organisaties

‘Kort nieuws, culinair erfgoed’, in: *Nieuwsbrief Erfgoed Viersprong,* 29 september 2020.

‘Je eigen onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Histories,* 30 september 2020.
https://us20.campaign-archive.com/?u=a9918fbc7ac466b4767917e16&id=74caf04e83

‘Uw eigen onderzoek naar wagenmakerij’, op: *FARO*, september 2020.
https://faro.be/kalender/uw-eigen-onderoek-naar-de-wagenmakerij.

‘Op de koffie bij een botanicus’, op: *immaterieel erfgoed*, september 2020, artikel uit: *OKV 2020.4,* 58ste jaargang, september 2020.
https://immaterieelerfgoed.be/nl/attachments/view/202046_okv4_definitief

‘Borgen voor morgen’, op: *immaterieel erfgoed*, september 2020, artikel uit: *FARO. Tijdschrift over cultureel erfgoed*, jg. 13, nr. 3, september 2020.
https://immaterieelerfgoed.be/nl/attachments/view/faro_2020_13_3_borgen

‘Koffiestories. Een boon voor koffie-erfgoed', op: *BELvue museum*, september 2020.
https://www.belvue.be/nl/activities/tijdelijke-tentoonstelling/koffiestories

‘Je eigen onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Erfgoedcel Pajottenland Zennevallei*, 1 oktober 2020.

‘Oproep wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Erfgoednieuws uit het Waasland*, 2 oktober 2020.
https://mailchi.mp/abd60f71eec7/erfgoednieuws-uit-het-waasland-2020-5?e=0d0b4a0694

‘Je onderzoek naar wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Projectvereniging Bie*, 2 oktober 2020.
https://mailchi.mp/f0b411443c4a/bezoek-versespruitjesbe-archeologische-schatten-uit-de-tuin-van-meneer-pastoor-erfgoeddag-2021

‘Wagenmakerij’, in: *Nieuwsbrief Erfgoed Noorderkempen*, 8 oktober 2020.

‘L'exposition HISTOIRES DE CAFÉ’, op: *ardenneweb*, 9 oktober 2020.
https://www.ardenneweb.eu/reportages/2020/lexposition-histoires-de-cafe-est-presentee-au-musee-belvue-bruxelles-du-13-octobre

‘Koffiestories. Een boon voor koffie-erfgoed', op: *Cera*, 14 oktober 2020.
https://www.cera.coop/nl/particulieren/nieuws/2020/20201014_n_pb_koffiestories

‘Musée BELvue: plongée dans les arômes de café’, op: *CathoBel*, 14 oktober 2020.
https://www.cathobel.be/2020/10/musee-belvue-plongee-dans-les-aromes-de-cafe/

‘Avec "Histoires de café", le musée BELvue vous donne du grain à moudre’, op: *rtbf*, 15 oktober 2020.
https://www.rtbf.be/culture/arts/detail_avec-histoires-de-cafe-le-musee-belvue-vous-donne-du-grain-a-moudre?id=10600784U

‘Avec "Histoires de café", le musée BELvue vous donne du grain à moudre’, op: *VivreIci*, 16 oktober 2020.
http://www.vivreici.be/dossier/idees/detail_avec-histoires-de-cafe-le-musee-belvue-vous-donne-du-grain-a-moudre?id=458480

‘Coffee Stories: a passion for coffee heritage’, op: *Brussels Museums*, oktober 2020.
https://www.brusselsmuseums.be/en/exhibitions/coffee-stories-a-passion-for-coffee-heritage

‘Coffee Stories: a passion for coffee heritage’, op: *Agenda Brussels*, oktober 2020.

‘Koffiestories: een boon voor koffie-erfgoed', op: *Uit in Vlaanderen*, oktober 2020.
https://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/koffiestories-een-boon-voor-koffie-erfgoed/a38dfa60-d077-4aa1-8978-f5da13c4c296

‘Koffiestories: een boon voor koffie-erfgoed', in: *Nieuwsblad*, oktober 2020.
https://agenda.nieuwsblad.be/agenda/e/koffiestories-een-boon-voor-koffie-erfgoed/a38dfa60-d077-4aa1-8978-f5da13c4c296

‘Koffiestories: een boon voor koffie-erfgoed', op: *Visit Brussels*, oktober 2020.

https://visit.brussels/nl/event/Koffiestories-een-boon-voor-koffie-erfgoed

'Koffiestories: een boon voor koffie-erfgoed', op: *wattedoen*, oktober 2020.
https://www.wattedoen.be/koffiestories-een-boon-voor-8371981.shtml

'Over Koffiestories: een boon voor koffie-erfgoed', op: *Out*, oktober 2020.
https://www.out.be/nl/events/613973/koffiestories-een-boon-voor-koffie-erfgoed/

'Koffiestories. Een boon voor koffie-erfgoed in Vlaanderen en Brussel', op: *FARO*, oktober 2020.
https://faro.be/project/koffiestories-een-boon-voor-koffie-erfgoed-vlaanderen-en-brussel

'Op zoek naar oude land- en tuinbouwfilmpjes', in: *Nieuwsbrief Projectvereniging BIE,* 2 november 2020.
https://mailchi.mp/5ad0f6884689/op-zoek-naar-oude-land-en-tuinbouwfilmpjes-eerste-proeftuinen-dieper-graven-in-het-geheugen-afgerond-sluiting-cultuurhuizen-maar-bibliotheken

'Participatief waarderen, hoe doet u dat?', op: *FARO*, 2 november 2020.
https://faro.be/blogs/anne-catherine-olbrechts/participatief-waarderen-hoe-doet-u-dat

'TERF zoekt filmpjes over landbouwleven in de regio van voor 1990', in: *Het Laatste Nieuws*, 03 november 2020.
https://www.hln.be/roeselare/terf-zoekt-filmpjes-over-landbouwleven-in-de-regio-van-voor-1990~a1728a00/

'Hondenzwemming Senteboas vertegenwoordigt Vlaanderen op Nederlands expo ', in: *Krant van West-Vlaanderen*, 13 november.
https://kw.be/nieuws/samenleving/hondenzwemming-senteboas-vertegenwoordigt-vlaanderen-op-nederlands-expo/

'Wildseizoen: twee toppoeliers duiken in de geschiedenis van hun vak' in: *Knack VIP*, 18 november 2020.
https://weekend.knack.be/lifestyle/culinair/wildseizoen-twee-toppoeliers-duiken-in-de-geschiedenis-van-hun-vak/article-longread-1665075.html

'Conference Report – ERHFA-Meeting 29 And 30 October 2020', in *Ruralfilms.eu*, 26 november 2020.
https://ruralfilms.eu/2020/11/26/conference-report/

'Koffie Stories – Een complete koffiegeschiedenis, van brander tot barista', op: *Hannibal Books*, november 2020.
https://hannibalbooks.be/en/koffiestories

'Vorming Wagenmakerij', in: *Nieuwsbrief Histories,* 1 december 2020.
https://us20.campaign-archive.com/?u=a9918fbc7ac466b4767917e16&id=40b6fae30c

'creatief en gezond koken in de jaren '40', in: *Nieuwsbrief Erfgoed Haspengouw,* 4 december 2020.
https://mailchi.mp/413c8e13a05b/koken-tijdens-woii-projectsubsidies-erfgoeddag

‘Cinema Rural: waar platteland en erfgoed samenkomen’, in: *Nieuwsbrief Vlaams Ruraal Netwerk*, 15 december 2020.
https://ruraalnetwerk.be/node/3318

‘Koffie, zoveel meer dan een bakje troost’*, op: historiek.net,* 17 december 2020.
https://historiek.net/koffie-zoveel-meer-dan-een-bakje-troost/139170/

‘Sint-Antoniusvieringen erkennen als immaterieel erfgoed’, in: *Nieuwsbrief PARCUM,* 22 december 2020.
https://www.parcum.be/nl/blog/help-de-sint-antoniusvieringen-te-laten-erkennen-als-immaterieel-erfgoed

‘TASJE TROOST’*, op: Cartoon-Productions,* 27 december 2020.
https://cartoon-productions.be/tasje-troost/

‘Podcasts over de natuur’, op: NatuurPunt, 2020.
https://www.natuurpunt.be/pagina/podcasts-over-de-natuur

9.3 Audiovisuele pers

‘Geschiedenis van kaas’, De Madammen, Radio 2, 7 februari 2020

‘Oproep boerenbetoging’, op: *Plattelands TV*, juli 2020.

'Minister-president Jan Jambon leert in Leuven antiquiteiten inventariseren en oude teksten digitaliseren’, op: *ROB Nieuws*, 22 september 2020.
https://www.robtv.be/nieuws/minister-president-jan-jambon-leert-in-leuven-antiquiteiten-inventariseren-en-oude-teksten-digitaliseren-105293

10 CAG in cijfers

	2019	***2020***
Aantal personeelsleden	14	14
Aantal elektronische nieuwsbrieven	8 (6+2)	11 (9 +2)
Aantal ontvangers e-nieuwsbrief	3073	2975
Aantal zelf georganiseerde vormingsactiviteiten of publieksactiviteiten (ook i.s.m. andere partners)	17	6
Aantal deelnemers op publieks- en vormingsactiviteiten	>50.000	25.659
Aantal publicaties	19	16
Aantal lezingen	27	16
Aantal artikels in de geschreven pers of op radio/TV	25	15
Aantal artikels elektronische pers	42	73
Aantal vragen om niet-project-gerelateerde informatie (elektronisch, schriftelijk, telefonisch)	375	203
Aantal aanvragen beeldmateriaal HVL	225	159
Aantal volgers op Facebook	1.299	1.560
Aantal volgers op Instagram	343	501

	Bezoekers (geheel)	**Bezoekers (uniek)**	**Nieuwe bezoekers**	**Pagina-weergaves**
www.hetvirtueleland.be 2019 **2020 (tot 21 maart 2020)**	 96.522 **22.796**	 77.647 **18.672**	 80.4 % **81.91%**	 262.231 **66.655**
www.cagnet.be **2020 (vanaf 21 maart 2020)**	 **40.029**	 **28.876**	 **72.14%**	 **140.979**
www.boterbijdeviswo1.be 2019 **2020**	 6.774 **5.725**	 5.700 **4.856**	 84.2% **84.82%**	 9.857 **8.436**
www.collectiebulskampveld.be 2019 **2020**	 629 **3.737**	 420 **2.578**	 66.8% **68.99%**	 1.197 **10.741**
www.koffiestories.be **2020 (vanaf 1 juli 2020)**	 **3.401**	 **2.357**	 **69.3%**	 **9.959**

Aantal bezoekers via diverse kanalen

	Direct	**Zoekmachines**	**Andere websites**	**Sociale media**
www.hetvirtueleland.be 2019 **2020 (tot 21 maart 2020)**	 13.356 **3.131**	 77.312 **18.290**	 3.977 **1.088**	 1.748 **287**
www.cagnet.be **2020 (vanaf 21 maart 2020)**	 **8.815**	 **25.035**	 **3.952**	 **2.229**
www.boterbijdeviswo1.be				

2019 **2020**	1.683 **1.242**	4.750 **4.191**	222 **202**	119 **90**
www.collectiebulskampveld.be 2019 **2020**	 432 **1.436**	 55 **700**	 28 **744**	 114 **853**
www.koffiestories.be **2020**	 **1.342**	 **540**	 **939**	 **577**

LIJST VAN AFKORTINGEN

AMSAB-ISG	Archief en Museum van de Socialistische Arbeidersbeweging Instituut voor Sociale Geschiedenis
ASG	Academie Streekgebonden Gastronomie
CAG	Centrum Agrarische Geschiedenis
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
CORN	Comparative Rural History of the North Sea Area
D4O	Domein 4-overleg
ERHFA	European Rural History Film Association
ETWIE	Expertisecentrum voor Technisch Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed
EURHO	European Rural History Organisation
FMDO	Federatie van sociaal culturele verenigingen van mensen met een migratieachtergrond
FZO-Vlaanderen	Federatie van Zelforganisaties in Vlaanderen
HVL	Het Virtuele Land
IAAM/AIMA	International Association of Agricultural Museums
ICAG	Interfacultair Centrum Agrarische Geschiedenis
IC	Internationaal Comité
ICE	Immaterieel Cultureel Erfgoed
ICH	Intangible Cultural Heritage
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IOED	Intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst
KADOC	Documentatie- en onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving
KIEN	Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MoSa	Moderniteit en Samenleving
MOT	Museum voor de Oudere Technieken
PDPO	Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling
‘t Grom	Groentemuseum Sint-Katelijne-Waver
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VILT	Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WIE	Werkplaats immaterieel erfgoed

MISSIE

Het Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) wil, samen met andere geïnteresseerden, de geschiedenis en het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven in Vlaanderen en Brussel sinds 1750 bestuderen, bewaren, borgen en ontsluiten. Dit materieel en immaterieel erfgoed wordt belicht in zijn nationale en internationale context en met bijzondere aandacht voor de interactie met actualiteit en toekomst.

De werking van CAG is opgebouwd rond drie pijlers.

Erfgoedonderzoek: CAG is een kenniscentrum voor agrarisch erfgoed.

Knooppunt: CAG is een onafhankelijk knooppunt voor erfgoedinitiatieven. Het biedt ondersteuning, geeft advies en werkt samen 'op maat' van partners en erfgoedgemeenschappen.

Publiekswerking: CAG biedt informatie, educatie en vorming voor een ruim en divers publiek.

CAG is door de Vlaamse regering erkend als landelijke dienstverlenende organisatie voor het erfgoed van landbouw, voeding en landelijk leven in Vlaanderen en Brussel.

CAG kan rekenen op de steun van:

CAG
Centrum Agrarische Geschiedenis

Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG) vzw
Atrechtcollege
Naamsestraat 63, bus 5308
3000 Leuven (België)

www.cagnet.be
contact@cagnet.be
Tel. +32 (0)16 32 35 25

BOERENBOND
trouw aan land- en tuinbouw
cera
Vlaanderen
verbeelding werkt
KU LEUVEN